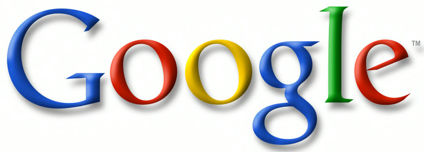
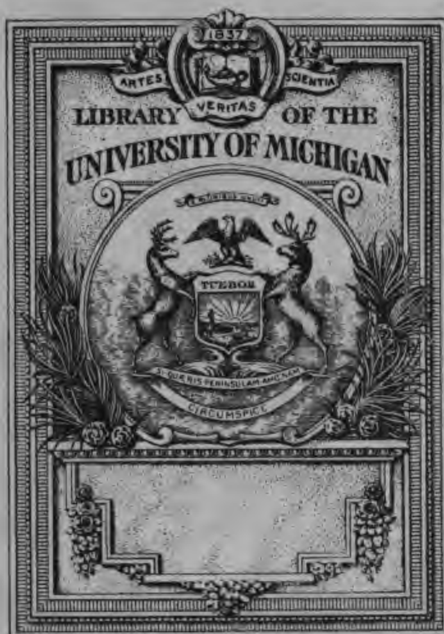

Hiller, Hieronymi Rhodii Peripatetici Fragmenta

1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

HIERONYMI RHODII PERIPATETICI FRAGMENTA

COLLEGIT ET ADNOTAVIT

EDUARDUS HILLER

Commentatio ex satura philologa Hermanno Sauppio oblata seorsum expressa

1879

Hieronymus Rhodius Athenas transmigravit ibique peripateticorum sectae se addixit, exemplum secutus duorum popularium Eudemi et Praxiphanis, quorum alter Aristotelis, alter Theophrasti disciplina usus erat. Strabo XIV p. 655 ἄνδρες δ' ἐγένοντο (in insula Rhodo) μνήμης ἄξιοι πολλοὶ στρατηλάται κτλ., τῶν δὲ πολιτικῶν καὶ τῶν περὶ λόγους καὶ φιλοσοφίας ὅ τε Παναίτιος αὐτὸς καὶ Στρατοκλῆς καὶ Ἀνδρόνικος ὁ ἐκ τῶν περιπάτων καὶ Λεωνίδης ὁ στωικός, ἔτι δὲ πρότερον Πραξιφάνης καὶ Ἱερώνυμος καὶ Εὔδημος. Scholam Hieronymus Athenis habuit eodem tempore quo Arcesilaus; scimus autem Cratetem, cui Arcesilaus successit, ol. CXXVII 3 Academiae principatum accepisse, Arcesilaum ipsum quinque et septuaginta annos natum ol. CXXX 4 esse mortuum. Laert. Diog. IV 40 sqq. φιλομειράκιός τε ἦν (Arcesilaus) καὶ καταφερής· ὅθεν οἱ περὶ Ἀρίστωνα τὸν Χῖον στωικοὶ ἐπεκάλουν αὐτῷ, φθορέα τῶν νέων καὶ κιναιδολόγον καὶ θρασὺν ἀποκαλοῦντες. καὶ γὰρ δὴ καὶ Δημητρίου τοῦ πλεύσαντος εἰς Κυρήνην ἐπὶ πλέον ἐρασθῆναι λέγεται κτλ. διὰ ταῦτα δὴ οὖν ἔδακνόν τε αὐτὸν οἱ προειρημένοι καὶ ἐπέσκωπτον ὡς φίλοχλον καὶ φιλόδοξον· μάλιστα δὲ ἐπετίθεντο αὐτῷ οἱ περὶ Ἱερώνυμον τὸν περιπατητικόν (ita codd. Stephani et Cobetus, ἐπετ. αὐτῷ παρὰ [περὶ Vat.] Ἱερωνύμῳ τῷ περιπατητικῷ codd. Vat. 1302, Laur. plut. 69, 35, Monac. ut videtur, ed. pr.), ὁπότε συνάγοι τοὺς φίλους εἰς τὴν Ἁλκυονέως τοῦ Ἀντιγόνου υἱοῦ ἡμέραν, εἰς ἣν ἱκανὰ χρήματα ἀπέστειλεν (ἀπέστελλεν Cob.) Ἀντίγονος πρὸς ἀπόλαυσιν (cf. Chr. Petersen, *Jahrb. f. class. Philol.* Suppl. II p. 310 sqq.). ἔνθα καὶ παραιτούμενος ἑκάστοτε τὰς ἐπικυλικίους ἐξηγήσεις πρὸς Ἀρίδηλον (Ἀρίδικον coni. Kuehnius

propter Ath. X p. 420 D, fort. recte) προτείνοντά τι θεώρημα καὶ ἀξιοῦντα εἰς αὐτὸ λέγειν εἶπεν· 'ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα φιλοσοφίας ἴδιον, τὸ τὸν καιρὸν ἑκάστων ἐπίστασθαι'. — οὐ μὴν ἀλλ' οὕτως ἄτυφος ἦν ὥστε τοῖς μαθηταῖς παρῄνει καὶ ἄλλων ἀκούειν. καί τινος Χίου νεανίσκου μὴ εὐαρεστουμένου τῇ διατριβῇ αὐτοῦ, ἀλλ' Ἱερωνύμου τοῦ προειρημένου, αὐτὸς ἀπαγαγὼν συνέστησε τῷ φιλοσόφῳ, παραινέσας εὐτακτεῖν. V 68 οὕτω δ' ἦν ἐχθρὸς (Lyco) Ἱερωνύμῳ τῷ περιπατητικῷ, ὡς μόνος μὴ ἀπαντᾶν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ἐτησίαν ἡμέραν, περὶ ἧς ἐν τῷ Ἀρκεσιλάου βίῳ διειλέγμεθα. IX 112 (cf. Wachsmuth de Timone Phliasio p. 7) ὁ δ' οὖν φιλόσοφος (Timo) καὶ φιλόκηπος ἦν σφόδρα καὶ ἰδιοπράγμων, ὡς καὶ Ἀντίγονός φησι. λόγος γοῦν εἰπεῖν Ἱερώνυμον τὸν περιπατητικὸν ἐπ' αὐτοῦ· 'ὡς παρὰ τοῖς Σκύθαις καὶ οἱ φεύγοντες τοξεύουσι καὶ οἱ διώκοντες, οὕτω τῶν φιλοσόφων οἱ μὲν διώκοντες θηρῶσι τοὺς μαθητάς, οἱ δὲ φεύγοντες, καθάπερ καὶ ὁ Τίμων'. Haec omnia congruunt cum Arcesilai temporibus: nam Halcyoneus in pugna cecidit ante mortem patris, qui pergrandis natu anno 243 obiit (Usener, *Rhein. Mus.* XXIX p. 37); Lyco successit in locum Stratonis ol. CXXVII., principatum scholae tenuit per annos quadraginta quattuor, mortuus est annos natus quattuor et septuaginta; Timo autem anno circiter 230 vel paulo antea obiisse videtur, postquam vitam per nonaginta annos degit. Perversa vero Zumptii est opinio (*über den Bestand der philos. Schulen in Athen* p. 68), qui Hieronymum peripateticum tribus illis quos exscripsi locis a Laertio commemoratum diversum esse putavit ab eo quem Rhodi natum scriptisque clarum fuisse constat. Quod Laertius illis locis Hieronymum peripateticum dicit, omittit autem hanc appellationem ubi Rhodii testimoniis utitur, id nullius momenti est, quoniam Rhodium peripateticum fuisse inter omnes constat. Neque alterum argumentum quo Zumptius usus est comprobari potest. Propterea enim Rhodium posteriori tempori assignandum censuit quam Arcesilaum et Lyconem, quia Hieronymus Rhodius post Aristonem Ceum commemoratur et apud Ciceronem de fin. V 5, 14 (fragm. XI 9) et in Aristotelis vita Menagiana ubi haec leguntur: διάδοχοι δ' αὐτοῦ τῆς σχολῆς κατὰ τάξιν ἐγένοντο οἵδε. Θεόφραστος Στράτων Πραξιτέλης Λύκων Ἀρίστων Λυκίσκος Πραξιφάνης Ἱερώνυμος Πρύτανις Φορμίων Κριτόλαος (vitarum scriptt. ed. Westermann p. 402. Preller *ausgew. Aufs.* p. 98, 9). At Ciceronem in Hieronymi mentione facienda temporum rationes accurate observasse ut statuamus nihil nos cogit; in enumeratione autem peripa-

teticorum quae inest in vita Menagiana eorum tantum ordinem diligenter servatum videmus qui Aristotelem et Theophrastum in regimine Lycei secuti sunt: minus accurate nomina eorum, qui sicut Hieronymus separatim scholas habuerunt, ceteris esse interposita non est cur miremur. Facile etiam Athenaei error explicari potest, qui cum peripateticum fuisse Hieronymum notum esset Aristotelis discipulum eum neglegentius appellavit (fragm. III). Ita enim recte de hac re statuisse mihi videtur Ionsius (de scriptt. hist. philos. II 3, 6), neque Luzacio assentior Ἀριστοξένου pro Ἀριστοτέλους apud Athenaeum legendum esse suspicanti (lectt. Att. p. 199), praesertim cum philosophiae Aristoxeneae alumnos fuisse nullo quod sciam testimonio confirmetur; prorsus autem futilia esse quae Luzacius attulit ut Aristoxenum et Hieronymum idem philosophandi genus habuisse ostenderet (p. 211—215), facile intellegitur. — Impugnata esse videntur Hieronymi placita a Zenone Tarsensi, ut probabiliter coniecit Comparettius (*Papiro Ercol. ined.* p. 76, col. 48 καὶ πέντε πρὸς Ἱερώ⟨νυ⟩μ⟨ον⟩ καὶ Φ. . . .).

Librorum autem Hieronymi inscriptiones quas novimus sunt περὶ ἐποχῆς (fr. I), περὶ μέθης (fr. II. III), περὶ ποιητῶν (fr. IV. V), ὑπομνήματα (fr. VI—IX), ἐπιστολαί (fr. X, cf. adn.). In libro de retinendo assensu Arcesilai placita Hieronymus oppugnasse censendus est: v. Luzac p. 210. De ebrietate ante eum scripserant Aristoteles eiusque discipuli Theophrastus et Chamaeleo (cf. Koepke de Chamael. vita librorumque rell. p. 42). Hi omnes in tractando argumento fere conspirasse videntur: illustrabant praecepta ad usum vini spectantia exemplis ex historia petitis variisque morum descriptionibus ac poetarum locis. Cf. Koepke p. 39 sqq. Rose Aristot. pseudepigr. p. 116. Scriptorem librorum de poetis, cuius patria non indicatur, Hieronymum Cardianum fuisse sententia est Volkmanni ad Plut. de mus. p. 59; sed recte iam Ionsius ad Rhodium eos rettulit, cuius studiorum generi argumentum illud optime convenit. De hac quoque materia iam ante Hieronymum complures peripatetici praeeunte magistro peculiaribus operibus disputaverant: v. Koepke p. 10 sqq. Rose p. 80. Hieronymus pluribus voluminibus eam tractavit, e quibus quintum inscriptum fuit περὶ κιθαρῳδῶν, aliud περὶ τραγῳδοποιῶν (cf. Fabricius Bibl. Gr. II p. 306 ed. Harles), ubi etiam de singulis tragicorum fabulis eum disseruisse fr. V. docet. Hypomnematum Hieronymi duas novimus appellatio-

nes; bis enim ab Athenaeo commemorantur Hieronymi ἱστορικὰ ὑπομνήματα (fr. VI. VII), bis a Laertio τῶν σποράδην ὑπομνημάτων τὸ β' (fr. IX. X): pertinent autem Athenaei loci ad Sophoclis et Euripidis amores, Laertii ad historiam philosophorum. His titulis unum idemque opus significari coniectura est haud improbabilis illa quidem, minime tamen certa; quid enim obstat quo minus Hieronymum duas rerum memorabilium collectiones diversis titulis inscripsisse putemus? Cf. Luzac p. 228. Clinton Fast. Hell. III p. 19. Mueller fragm. hist. Gr. II p. 271. Maiore etiam cum inscriptionum varietate Aristoxeni hypomnemata citantur; laudatum enim invenimus Ἀριστόξενον ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν, ἐν τοῖς σποράδην, ἔν τινι τῶν συμμίκτων ὑπομνημάτων, ἐν τοῖς κατὰ βραχὺ ὑπομνήμασιν. Fuit praeterea aliud opus hypomnematum historicorum nomine inscriptum cuius auctor utrum Aristoteles an Theophrastus esset dubitabatur; incertissima autem memoria est hypomnematum historicorum quae Theodectes minor composuisse perhibetur: cf. Mueller p. 369. Disseruit de hoc scribendi genere quo varias rerum historicarum narrationes conscribere solebant homines eruditi Koepkius de hypomn. Gr. I p. 10 sqq. Quae σποράδην appellabantur hypomnemata certo ordine atque conexu caruisse ex ipsa hac significatione apparet; neque enim recte eam interpretatus est Casaubonus ad Laert. Diog. I 26. Epistulas denique varii generis atque argumenti ex antiquioribus peripateticis composuerant Theophrastus, Dicaearchus, Lynceus, Strato; collectionem epistularum Aristoteli adscriptarum instituit Artemo. Apparet igitur quod ad genera librorum attinet Hieronymum fere secutum esse antiquiorum peripateticorum exemplum. Ceterum quin etiam alia praeter ea quorum titulos novimus ab eo edita sint scripta, dubitari nequit. Sermones inter convivium habitos eum exposuisse Plutarchus auctor est disp. conv. prooem. p. 612: ἐπεὶ δὲ καὶ σοὶ δοκεῖ τῶν μὲν ἀτόπων ἡ λήθη τῷ ὄντι σοφὴ κατ' Εὐριπίδην εἶναι, τὸ δὲ ὅλως ἀμνημονεῖν τῶν ἐν οἴνῳ μὴ μόνον τῷ φιλοποιῷ λεγομένῳ μάχεσθαι τῆς τραπέζης, ἀλλὰ καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἐλλογιμωτάτους ἀντιμαρτυροῦντας ἔχειν, Πλάτωνα καὶ Ξενοφῶντα καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Σπεύσιππον Ἐπίκουρόν τε καὶ Πρύτανιν καὶ Ἱερώνυμον καὶ Δίωνα τὸν ἐξ Ἀκαδημείας, ὡς ἄξιόν τινος σπουδῆς πεποιημένους ἔργον, ἀναγράψασθαι λόγους παρὰ πότον γενομένους κτλ. Itaque librum συμποσίου nomine inscriptum ab Hieronymo editum esse probabiliter potest statui; cf. Schmidt Didymi fragm. p. 368. Quos libros ab aliis compositos Hieronymus in

usum suum converterit, nonnumquam cognoscere vel suspicari licet: veluti usum eum esse Platonis de republica libris concludendum videtur ex fr. XVIII, Aristotelis Politicis ex fr. XX (cf. Zeller *die Philos. der Griechen* II 2 [3] p. 151), Theophrasti et Chamaeleontis libris de ebrietate ex fr. II et III (cf. fr. X), Aristoxeni vita Socratis ex fr. XXV, Heraclidis Pontici libro de rebus amatoriis ex fr. XVII. Fragm. XII cum verbis Epicuri congruisse Cicero diserte testatur.

De philosophia Hieronymi praeter notissimam illam quam de summo bono proposuit sententiam (fr. XI) nihil quod alicuius momenti sit nobis traditum est. De narrationibus vero ab eo prolatis quid iudicandum quantaque fides atque auctoritas ei sit tribuenda, satis constat (cf. Luzac p. 220 sqq.). Sobrium in tractanda historia iudicium sincerumque veritatis studium omnino rarum fuit in illo scriptorum genere; Hieronymum vero ne a mendaciis quidem impudentissimis abhorruisse mihi certe propter fr. XXV persuasum est. Malitia autem hominis ex eo perspicitur, quod in Phaedonem ob servilem quam ille ex captivitate perpessus erat condicionem probra ingerere non est veritus (fr. I). Itaque tenendum est, fidem perexiguam habere quaecumque unius Hieronymi testimonio nituntur. Ceterum doctum et suavem Cicero eum appellat (fr. XI 9) egregieque Graece locutum esse adfirmat (fr. XI 3), neque est cur scribendi genere satis lepido ac iucundo Hieronymum usum variaque eruditione instructum fuisse negemus; nam Dionysii Halicarnassensis reprehensionem (de compos. verb. 38), quam ad Hieronymum Rhodium prave rettulit Grosius (Philod. Rhet. p. LVI), ad Cardianum spectare nemo non videt.

Ex posterioribus peripateticis Satyrum libros Hieronymi saepius exscripsisse probabile est: v. Luzac p. 194, 1. A Cicerone eum Hieronymi commentarium ubi de Isocrate disputatum fuit lectum esse elucet ex fr. XXX; cf. Zeller p. 925, 4. Plutarcho nota erant ea quae eleganter et utiliter, ut ei videbatur, de ira Hieronymus perscripserat (fr. XIV, cf. fr. XIII. XV). Athenaeus vero eum librum ubi de Socratis uxoribus Hieronymus disseruerat — exposuisse autem hac de re videtur in altero hypomnematum libro — se non vidisse confitetur (fr. XXVI 2).

In disponendis Hieronymi reliquiis hanc rationem secutus sum, ut priore loco eas ponerem quae additis librorum titulis nobis servatae sunt (fr. I—X), posteriore eas quae unde sumptae sint non commemoratur,

ac primum quidem ea fragmenta quorum argumentum ad philosophiam et ad quaestiones naturales pertinet (fr. XI—XX), deinde eos locos quibus de philosophis disseritur (fr. XXI—XXVI), tum reliqua ad historiam litterarum pertinentia (fr. XXVII—XXX), postremo varia nonnulla (fr. XXXI—XXXV). Singula fragmenta certis operibus plerumque non nisi incertissimis coniecturis possunt attribui; id tamen veri simile videtur, illa quoque quae praeter fr. VIII et IX de philosophis apud Laertium Diogenem ex Hieronymo referuntur (fr. XXI—XXVI) ex altero libro τῶν σποράδην ὑπομνημάτων esse hausta (Clinton l. c.). Praeterea hypomnematum libris Ionsius assignavit fragm. XVII, quod Wolffius levissimo argumento usus ad epistulas rettulit, et fr. XXXIV, Luenznerus fr. XX, Ritterus fr. XXVIII, Pideritus (Cic. Or.[2] p. 172) fr. XXX, quod ex libro aliquo de arte rhetorica vel metrica petitum esse Zellerus (p. 924, 3) arbitratur, Schweighaeuserus fr. XXXII; fragm. XXVII autem ad libros de poetis melicis et scaenicis pertinere bene perspexit Harles (ad Fabric. Bibl. Gr. III p. 496).

I. Laert. II 105 Φαίδων Ἠλεῖος, τῶν εὐπατριδῶν, συνεάλω τῇ πατρίδι καὶ ἠναγκάσθη στῆναι ἐπ' οἰκήματος· ἀλλὰ τὸ θύριον προστιθεὶς μετεῖχε Σωκράτους, ἕως αὐτὸν λυτρώσασθαι τοὺς περὶ Ἀλκιβιάδην ἢ Κρίτωνα προὔτρεψε· καὶ τοὐντεῦθεν ἐλευθερίως ἐφιλοσόφει. Ἱερώνυμος δ' ἐν τῷ περὶ ἐποχῆς καθαπτόμενος δοῦλον αὐτὸν εἴρηκε.

Cf. Preller *ausgew. Aufs.* p. 364. 367 sq. Zeller *die Philos. der Griechen* II 1[3] p. 236.

II. Ath. XI p. 499 F τὸ δὲ σκύφος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς σκαφίδος κτλ. εἰ μὴ σκύφος οἷον σκύθος τις, διὰ τὸ τοὺς Σκύθας περαιτέρω τοῦ δέοντος μεθύσκεσθαι· Ἱερώνυμος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ περὶ μέθης καὶ τὸ μεθύσαι σκυθίσαι (an λέγεσθαι addendum?) φησί· συγγενὲς γὰρ εἶναι τῷ φ τὸ θ.

Cf. Herodotus VI 84 Κλεομένεα δὲ λέγουσι ἡκόντων τῶν Σκυθέων ἐπὶ ταῦτα ὁμιλέειν σφι μεζόνως, ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον τοῦ ἱκνεομένου μαθεῖν τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτῶν· ἐκ τούτου δὲ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἔκ τε τόσου, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βούλωνται πιεῖν, 'ἐπισκύθισον' λέγουσι. Ath. X p. 427 B καὶ Λακεδαιμόνιοι δ', ὥς φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἕκτῃ, Κλεομένη τὸν βασιλέα Σκύθαις ὁμιλήσαντα καὶ ἀκρατοπότην γενόμενον ἐκ τῆς μέθης φασὶ μανῆναι. καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Λάκωνες,

ὅταν βούλωνται ἀκρατέστερον πίνειν, ἐπισκυθίσαι λέγουσι. Χαμαιλέων γοῦν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης περὶ τούτων οὕτως γράφει· 'ἐπεὶ καὶ Κλεομένη τὸν Σπαρτιάτην φασὶν οἱ Λάκωνες μανῆναι, διὰ τὸ Σκύθαις ὁμιλήσαντα μαθεῖν ἀκρατοποτεῖν. ὅθεν ὅταν βούλωνται πιεῖν ἀκρατέστερον, ἐπισκύθισον λέγουσιν'. In hac narratione apparet ἐπισκύθισον idem valere quod ἐπίχεον Σκυθιστί. Hieronymus autem inde conclusisse videtur, σκυθίσαι usurpari posse pro μεθύσαι, cuius usus exemplum non novi. (σκυθίζειν legitur significatione non addita apud Steph. Byz. s. v. Σκύθαι.) Propter infinitivum εἶναι ab Athenaeo positum Hieronymo tribuenda videtur etiam absurda illa vocis σκύφος a σκύθος derivatio, qua fortasse usus est Parmeno sive Parmenio, homo nisi fallor nugacissimus: Ath. XI p. 500 B καλεῖται δ' ὁ σκύφος ὑπὸ Ἠπειρωτῶν, ὥς φησι Σέλευκος, λυρτός, ὑπὸ δὲ Μηθυμναίων, ὡς Παρμένων φησὶν ἐν τῷ περὶ διαλέκτου, σκύθος. Cf. schol. Il. A 591 Παρμενίων ὁ γλωσσογράφος φησὶν Ἀχαιοὺς καὶ Δρύοπας καλεῖν τὸν οὐρανὸν βηλόν. Graefenhahn *Gesch. der klass. Philol. im Alt.* III p. 202. Cf. Meineke anal. Alex. p. 283.

III. Ath. X p. 424 E καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς ἐν παισὶν ᾠνοχόησε. Θεόφραστος γοῦν ἐν τῷ περὶ μέθης φησί· 'πυνθάνομαι δ' ἔγωγε καὶ Εὐριπίδην τὸν ποιητὴν οἰνοχοεῖν Ἀθήνησι τοῖς ὀρχησταῖς καλουμένοις. ὠρχοῦντο δ' οὗτοι περὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος νεὼν τοῦ Δηλίου τῶν πρώτων ὄντες Ἀθηναίων, καὶ ἐνεδύοντο ἱμάτια τῶν Θηραϊκῶν (cf. Valckenaer de Aristob. p. 116). ὁ δὲ Ἀπόλλων οὗτός ἐστιν ᾧ τὰ Θαργήλια ἄγουσι (cf. Hermann *gottesdienstl. Alterth. der Gr.* § 60, 16. Schoemann *griech. Alterth.* II³ p. 456, 7). καὶ διασῴζεται Φλυῆσιν (ita em. Valckenaer, Φύλησιν ut vid. codex Marcianus) ἐν τῷ δαφνηφορείῳ γραφὴ περὶ τούτων'. τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος, Ἀριστοτέλους ὢν μαθητής, καὶ οὗτος ἐν τῷ περὶ μέθης.

Cf. Nauck Eurip. trag. I³ p. XII. Spanhemius Theophrasti verba ita accepit, quasi Thargeliis nobiles illi adulescentes saltationem egissent (ad Callim. hymnum in Delum 314); verum id si referre his verbis voluisset Theophrastus, permiro narrandi genere usus esset Neque id mihi probatur quod Spanhemius Δήλιον a Theophrasto commemoratum Athenis fuisse putavit; nusquam enim memoriae proditum invenimus templum Apollini Delio dedicatum Athenis exstitisse (Mommsen Heortol. p. 51). Alia est Gilberti opinio (Deliaca p. 24), qui cogitandum esse censet de

Delio illo quod Marathone fuisse scimus (Philoch. apud schol. Soph. Oed. Col. 1047. Preller Polemonis fragm. p. 120); quae si Theophrasti fuisset sententia, vix omisisset nomen Marathonis. Ego de hac re ita sentio. Significatur a Theophrasto celeberrimum Apollinis templum quod fuit Deli; saltatorum autem appellatione dicebatur unus ex iis choris quos Athenienses Delum mittere solitos esse nemo ignorat (v. Thuc. III 104. Xenoph. Memor. III 3, 12. Plut. Nic. 3. Corpus inscr. Gr. 158); Euripides vero Theophrasto testante vinum iis ministravit Athenis, eo nimirum tempore quo a magistro antequam Delum proficiscerentur choreas edocebantur. Restat ut de postremis Theophrasti verbis pauca addam. In his non recte Casaubonum γραφήν pro tabula picta habuisse vix est quod moneam; libellum hac voce significari perspexit Hermannus de theoria Delph. p. 7. In eo tamen Hermanno non assentior, quod litteris mandatum fuisse censuit, Apollinem eundem esse cui Thargelia agerentur. Nam mirum profecto esset, si Theophrastus ut talem rem comprobaret commentarioli cuiusdam perobscuri qui in uno ex minoribus fanis conservabatur testimonium attulisset. Mea sententia, si quidem recte Valckenaerius Φλυῆσιν reposuisse censendus est, περὶ τούτων non ad illa ὁ δὲ Ἀπόλλων κτλ. spectat a Theophrasto in transitu interposita, sed ad ea quae antea de Euripide tradidit; is enim ex pago Phlyensium oriundus erat. Δαφνηφορεῖον ibi situm Bursianus (*Geogr. von Griechenland* I p. 348) non diversum esse putat ab eo templo cuius Pausanias his verbis mentionem facit: Φλυεῦσι δέ εἰσι καὶ Μυρρινουσίοις τοῖς μὲν Ἀπόλλωνος Διονυσοδότου καὶ Ἀρτέμιδος σελασφόρου βωμοὶ Διονύσου τε Ἀνθίου καὶ Νυμφῶν Ἰσμηνίδων καὶ Γῆς ἣν μεγάλην θεὸν ὀνομάζουσι· ναὸς δὲ ἕτερος ἔχει βωμοὺς κτλ. (I 31, 4).

IV. Suidas s. v. Ἀναγυράσιος (descr. Apostolius IX 79; cf. Bernhardy ad Suid. v. ἐγκατελέγησαν λίθοι): δῆμός ἐστιν Ἀναγυροῦς κτλ. καὶ Ἀναγυράσιος δαίμων. καὶ τέμενος Ἀναγύρου ἐν τῷ δήμῳ τῶν Ἀναγυρασίων. [Quae sequuntur Ἀναγυράσιος δαίμων, ἐπεὶ τὸν παροικοῦντα πρεσβύτην καὶ ἐκτέμνοντα τὸ ἄλσος ἐτιμωρήσατο Ἀνάγυρος ἥρως· Ἀναγυράσιοι (immo Ἀναγυροῦς) δὲ δῆμος τῆς Ἀττικῆς conexum verborum interrumpunt.] τούτου δέ τις ἐξέκοψε τὸ ἄλσος. ὁ δὲ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐπέμηνε τὴν παλλακήν, ἥτις μὴ δυναμένη συμπεῖσαι τὸν παῖδα διέβαλεν ὡς ἀσελγῆ τῷ πατρί. ὁ δὲ ἐπήρωσεν αὐτὸν καὶ ἐγκατῳκοδόμησεν. ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ πατὴρ ἑαυτὸν ἀνήρ-

τησεν. ἡ δὲ παλλακὴ εἰς φρέαρ ἑαυτὴν ἔρριψεν. ἱστορεῖ δὲ Ἱερώνυμος ἐν τῷ περὶ τραγῳδιοποιῶν, ἀπεικάζων τούτοις τὸν Εὐριπίδου Φοίνικα.

Male Bernhardyus non ea quae ego uncis inclusi sed verba Ἀναγυράσιοι δὲ — ἄλσος eximenda esse arbitratus est: quasi illis ἐτιμωρήσατο Ἀνάγυρος ἥρως continuari possent verba ὁ δὲ τῷ υἱῷ κτλ.

Magis exornata enarratio huius fabulae, de qua disseruit Welckerus *die griech. Trag.* p. 804, ex lexico Coisliniano sumpta legitur in paroemiographorum edit. Gotting. I p. 219 sq. Ἀναγυράσιος δαίμων. ὅταν χαλεπή τις τύχη καὶ πονηρὰ δυστυχία κατασείσῃ πᾶσαν οἰκίαν ἀλλεπαλλήλοις δεινοῖς, ἡ παροιμία λέγεται. φασὶ γὰρ γενέσθαι τινὰ γεωργὸν ἐν τῷ Ἀναγυρασίων δήμῳ, αἰτίαν ἔχοντα ἐξυβρίζειν εἰς τὸν πλησίον ἱδρυμένον βωμόν. διὸ συμφοραῖς τὸν ἄνθρωπον δειναῖς περιπεσεῖν· πρῶτον μὲν γὰρ ἀπέλαβε (ἀπέβαλε em. Leutsch) τὴν γυναῖκα, ἐξ ἧς αὐτῷ παῖς ἐγεγόνει· εἶτα τὸν υἱὸν ἐπήρωσε διαβολῇ πλαστῇ τῆς μητρυιᾶς χρησάμενος· καὶ λαβὼν αὐτὸν ἀνεβίβασεν εἰς πλοιάριον καὶ εἰς λυπρὸν ἐξέθηκε νησίδιον· εἶτα ὀνείδει κατεχόμενος αὐτός τε καὶ ἡ γυνὴ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν αὐτὸς μὲν συγκλείσας ἑαυτὸν μετὰ πάντων τῶν κτημάτων ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ πῦρ ὑποβαλὼν ἐκαύθη· ἡ δὲ γυνὴ εἰς φρέαρ ἑαυτὴν ἔρριψεν. Inepta exstant apud Diogenianum III 31 (Apostol. II 96) Ἀναγυράσιος δαίμων· ὠμότατος γὰρ ὁ Ἀναγυράσιος οὗτος. Fabula ab Hieronymo relata nota fuisse videtur Aeliano. Nam verba a Suida s. v. ἐναύειν posita εἰ δὲ ἐντεῦθεν Εὐριπίδης ἐναυσάμενος τὸν λόγον ἅπαντα εἶτα μέντοι Φοίνικι περιτίθησιν, quae ex Hieronymo exscripta esse Toupius putaverat, Aeliano vindicata sunt ab Herchero (fr. 295 ed. Paris., cf. fr. 316). Verbis δαίμων Ἀναγυράσιος quae unde sumpta sint nescimus calamitatem significatam esse similem eius quae olim Anagyri accidisse ferebatur ex Suida perspicuum est. Miro iudicio Welckerus daemonem quendam Anagyrasium ab Anagyro heroe discernendum esse pronuntiavit

Ante Hieronymum fabula illa disertis testimoniis non commemoratur. Tractatam eam fuisse in Anagyro comoedia Aristophanea putat Bergkius (Meineke fragm. com. Gr. II p. 959) utiturque ad hanc sententiam comprobandam fragmento eius fabulae (7) cuius verba sunt: πρὸς θεῶν, ἐρᾷ (ἔραμαι Porson) τέττιγα φαγεῖν καὶ κερκώπην θηρευσαμένη καλαμῷ λεπτῷ. Dictos enim censet hos versus a muliere privigni amore flagrante similique Phaedrae quae apud Euripidem (Hipp. 219) exclamat: πρὸς θεῶν, ἔραμαι κυσὶ θωΰξαι κτλ. Verum satis infirmam esse hanc argu-

mentationem Bergkius ipse quodammodo concedit, Hippolytum ab Aristophane haud raro tangi adnotans. Praeter Aristophaneam exstitit Diphili fabula Ἀνάγυρος inscripta. Ad poenam ab Anagyro heroe exercitam spectasse videtur proverbium τὸν Ἀνάγυρον κινεῖν dictum de eo qui mala sibi contraxit. Arist. Lysistr. 68 ὁ γοῦν Ἀνάγυρός μοι κεκινῆσθαι δοκεῖ. Zenob. II 55 Ἀνάγυρον κινεῖν: ἔστιν ὁ Ἀνάγυρος (Ἀναγυροῦς Schneidewin) δῆμος Ἀττικός, ἔνθα δυσῶδες φυτὸν φύεται, οὕτω καλούμενον ἀνάγυρος. εἴρηται οὖν ἡ παροιμία ἐντεῦθεν ἐπὶ τῶν κινούντων τινὰ ἐπὶ κακῷ ἑαυτῶν. τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι Ἀνάγυρος ἥρως γέγονεν, ὅστις τοὺς οἴκους τῶν γειτονούντων αὐτῷ ἐκ βάθρων ἀνέστρεψεν, ἐπειδὴ τὸ ἡρῷον αὐτοῦ ὑβρίσαι ἐπεχείρησαν. μέμνηται ταύτης Ἀριστοφάνης ἐν Λυσιστράτῃ. Diogen. I 25 Ἀνάγυρον κινεῖς: ἐπὶ τῶν κινούντων τινὰ ἐπὶ τῷ ἑαυτῶν κακῷ. Ἀνάγυρος γάρ τις ἥρως ἐπιχώριος τοὺς γειτονοῦντας ἐκ βάθρων ἀνέτρεψεν, ἐπειδὴ τὸ ἡρῷον αὐτοῦ ὑβρίσαι ἐπεχείρησαν. Cf. etiam I 52 (Apostol. IX 99). Gregor. Cypr. cod. Mosq. I 22. Alii proverbium a planta quae ἀνάγυρος vocabatur nomenque pago dederat — ex pagi autem nomine factus est heros — derivabant. V. Zenob. l. c. Schol. Aristoph. l. c. παρὰ τὴν παροιμίαν 'κινήσω τὸν ἀνάγυρον'. ἔστι δὲ πόα δυσώδης. Suidas s. v. Ἀνάγυρος (mant. proverb. I 94): [δῆμος τῆς Ἀττικῆς. καὶ] ἄνθος ὃ τριβόμενον ὄζει. καὶ παροιμία ἐντεῦθεν 'κινεῖς τὸν ἀνάγυρον' ἐπὶ τῶν ἐπισπωμένων ἑαυτοῖς τὰ κακά. s. v. κινεῖς τὸν ἀνάγυρον: ἐπὶ τῶν ἐπισπωμένων ἑαυτοῖς τὰ κακά. ἔστι δὲ τὸ φυτὸν ὁ ἀνάγυρος δυσῶδες τριβόμενον. Hesych. ἀνάγυρον κινεῖν (κινῇ codex, em. Schow)· παροιμία 'κινήσω τὸν ἀνάγυρον' διὰ τὸ δυσῶδες φυτὸν αὐτόθι φύεσθαι. Bekk. anecd. p. 210 Ἀναγυράσιος: ὁ Ἀνάγυρος (Ἀναγυροῦς Bekker) δῆμος τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα καὶ φυτὸν φύεται δυσῶδες ὁ ἀνάγυρος, ἐφ' οὗ λέγεται μὴ κινεῖν τὸν ἀνάγυρον. Lex. Coisl. in paroemiogr. ed. Gotting. I p. 46 Ἀνάγυρος δῆμος τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα ἦν βορβορώδης τόπος κἀντεῦθεν δυσώδης, ὃς κινούμενος πολλὴν ἐποίει τὴν δυσωδίαν. ἐντεῦθεν ἐπεκράτησε καὶ παροιμία 'κινεῖς τὸν Ἀνάγυρον' ἐπὶ τῶν ἑαυτοῖς ἐπικινούντων κακά. ἔνιοι δὲ ἀπὸ ἀνάγυρου, λοχμώδους φυτοῦ ἀλεξικάκου ὄντος, ὃ τριβόμενον ὄζει καὶ δυσωδίαν ἐπιφέρει τῷ τοῦτο τρίβοντι. Sed reicienda videtur haec explicatio: quam si sequimur, quid κινεῖν sibi velit non satis intellegi potest. Insulse conficta sunt quae in lexico Coisliniano excipiunt verba a me exscripta: οἱ δὲ φασὶν ἀπὸ ἱερείας τινὸς τῆς Ἑκάτης, ἥτις ἐνθουσιῶσα καὶ βακχευομένη τῇ δαίμονι ἠπείλει κινῆσαι αὐτῇ *τὸν ἀνάγυρον*· καὶ ὅμα λαμβάνουσα τοὺς ἐκ τοῦ φυτοῦ λύγους ἐμάστιζεν

ἑαυτήν, ὡς δῆθεν τὴν Ἑκάτην ἐκ τούτου λυποῦσα· καὶ ἡ παροιμία ἐπεκράτησεν ἐπὶ τῶν ἑαυτοῖς ἐπιφερόντων κακά. Cf. Suidas κίνησον τὸν ὀνόγυρον: ὁ ὀνόγυρος εἶδος λυγώδους φυτοῦ. ὅθεν δηλοῖ ὅτι τὰς μάστιγας κίνησον.

V. Ath. XIV p. 635 F Ἱερώνυμος δ' ἐν τῷ περὶ κιθαρῳδῶν, ὅπερ ἐστὶ πέμπτον περὶ ποιητῶν, κατὰ Λυκοῦργον τὸν νομοθέτην τὸν Τέρπανδρόν φησι γενέσθαι.

De Terpandri aetate iam ante Hieronymum variae prolatae erant opiniones, quarum auctores quibus argumentis usi sint non satis perspicuum est. Clem. Al. Strom. I 131 Ἑλλάνικος γοῦν τοῦτον ἱστορεῖ κατὰ Μίδαν γεγονέναι, Φανίας δὲ πρὸ Τερπάνδρου τιθεὶς Λέσχην τὸν Λέσβιον, Ἀρχιλόχου νεώτερον φέρει τὸν Τέρπανδρον. Plut. de mus. 4 (Westphal ad Plut. de mus p. 68. O. Loewe de Terpandri aetate p. 15) πρεσβύτερον γοῦν αὐτὸν Ἀρχιλόχου ἀποφαίνει Γλαῦκος ὁ ἐξ Ἰταλίας ἐν συγγράμματι τῷ περὶ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τε καὶ μουσικῶν. φησὶ γὰρ αὐτὸν δεύτερον γενέσθαι μετὰ τοὺς πρώτους ποιήσαντας αὐλῳδίαν. 5 μετὰ δὲ Τέρπανδρον καὶ Κλονᾶν Ἀρχίλοχος παραδίδοται γενέσθαι. Cf. marmor. Par. ep. 34. Hieronymum Loewius (p. 18) propterea Lycurgum et Terpandrum aetate inter se coniunctos perhibuisse arbitratur, quia Terpandrum Lacedaemoniorum legibus quae Lycurgi haberentur modos aptasse perperam statuisset. Legimus sane apud Clementem Strom. I 78 μέλος τε αὖ πρῶτος περιέθηκε τοῖς ποιήμασι καὶ τοὺς Λακεδαιμονίων νόμους ἐμελοποίησε Τέρπανδρος ὁ Ἀντισσαῖος. Sed hunc errorem, quem ex perversa nomorum interpretatione ortum esse veri simillimum est (Nitzsch de hist. Hom. I p. 32), eam ipsam ob causam Hieronymi aetate posteriorem esse putaverim. Neque omnino opus est illa coniectura; in eo enim, quod Lycurgus turbatam Lacedaemoniorum civitatem legibus restituisse, Terpander modis et canendi arte carminibusque bonarum sententiarum plenis seditionem Spartae sedasse ferebatur, causam satis idoneam inesse arbitror, quae hominem ab accurata veri investigatione alienum ad duorum virorum tempora coniungenda impellere potuerit: cf. Plut. v. Agidis 10 ἐπεὶ Τέρπανδρόν τε καὶ Θάλητα καὶ Φερεκύδην ξένους ὄντας, ὅτι τὰ αὐτὰ τῷ Λυκούργῳ διετέλουν ᾄδοντες καὶ φιλοσοφοῦντες, ἐν Σπάρτῃ τιμηθῆναι διαφερόντως. Diligentius de Terpandri aetate inquisivit is scriptor quo usus est Athenaeus l. c. (cf. Rohde de Poll. in app. scaen. enarr. font. p. 48 sq.) ὅτι δὲ καὶ Τέρπανδρος ἀρχαιότερος Ἀνακρέοντος δῆλον

ἐκ τούτων· τὰ Κάρνεια πρῶτος πάντων Τέρπανδρος νικᾷ, ὡς Ἑλλάνικος ἱστορεῖ ἔν τε τοῖς ἐμμέτροις Καρνεονίκαις κἀν τοῖς καταλογάδην. ἐγένετο δὲ ἡ θέσις τῶν Καρνείων κατὰ τὴν ἕκτην καὶ εἰκοστὴν ὀλυμπιάδα, ὡς Σωσίβιός φησιν ἐν τῷ περὶ χρόνων: qua ratiocinatione, quamquam ne ipsa quidem in tanta temporum illorum obscuritate pro certissima haberi potest, melior tamen, nisi vehementer fallor, neque inventa est neque invenietur. Denique addo, eidem scriptori necessario tribuenda esse verba cum testimonio Hieronymi coniuncta ὃς ὑπὸ πάντων συμφώνως ἱστορεῖται μετὰ τοῦ Ἰφίτου τοῦ Ἠλείου τὴν πρώτην ἀριθμηθεῖσαν τῶν Ὀλυμπίων θέσιν διαθεῖναι, non ipsi Hieronymo cui adscripta sunt a Westphalio *Gesch. der alten Musik* p. 67 sq.; pertinent enim ad illius argumentationem, qua Terpandrum, sicut Sappho, Anacreonte antiquiorem esse comprobare studet.

VI. Ath. XIII p. 557 E φιλογύνης δ' ἦν καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητής. Ἱερώνυμος γοῦν ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασί φησιν οὕτως· εἰπόντος Σοφοκλεῖ τινος ὅτι μισογύνης ἐστὶν Εὐριπίδης, 'ἔν γε ταῖς τραγῳδίαις', ἔφη ὁ Σοφοκλῆς, 'ἐπεὶ ἔν γε τῇ κλίνῃ φιλογύνης'.

Ath. XIII p 603 E φιλομεῖραξ δὲ ἦν ὁ Σοφοκλῆς, ὡς Εὐριπίδης φιλογύνης. Stob. Floril. VI 36 ἐκ τῶν Σερήνου. περὶ Εὐριπίδου τις ἔλεγεν ὅτι μισογύνης εἴη· καὶ ὁ Σοφοκλῆς 'ἀλλ' οὐκ ἔν γε τῇ κλίνῃ' ἔφη.

VII. Ath. XIII p. 604 D καὶ Ἱερώνυμος δ' ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασί φησιν ὅτι Σοφοκλῆς εὐπρεπῆ παῖδα ἔξω τείχους ἀπήγαγε χρησόμενος αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν παῖς τὸ ἴδιον ἱμάτιον ἐπὶ τῇ πόᾳ ὑπέστρωσε, τὴν δὲ τοῦ Σοφοκλέους χλανίδα περιεβάλοντο. μετ' οὖν τὴν ὁμιλίαν ὁ παῖς ἁρπάσας τὸ τοῦ Σοφοκλέους χλανίδιον ᾤχετο, καταλιπὼν τῷ Σοφοκλεῖ τὸ ἑαυτοῦ παιδικὸν ἱμάτιον. οἷα δὲ εἰκὸς διαλαληθέντος τοῦ συμβεβηκότος Εὐριπίδης πυθόμενος καὶ ἐπιτωθάζων τὸ γεγονὸς καὶ αὐτός ποτε ἔφη τούτῳ κεχρῆσθαι τῷ παιδὶ ἀλλὰ μηδὲν προσθεῖναι, τὸν δὲ Σοφοκλέα διὰ τὴν ἀκολασίαν καταφρονηθῆναι (κατασοφισθῆναι vel simile quid legi vult Meineke). καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἀκούσας ἐποίησεν εἰς αὐτὸν τοιοῦτον ἐπίγραμμα, χρησάμενος τῷ περὶ τοῦ ἡλίου καὶ βορέου λόγῳ καὶ τὸ πρὸς μοιχείαν αὐτοῦ παραινιττόμενος·

ἥλιος ἦν, οὐ παῖς, Εὐριπίδη, ὅς με χλιαίνων
γυμνὸν ἐποίησεν· σοὶ δὲ φιλοῦνθ' ἑτέραν

βορρᾶς ὡμίλησε. σὺ δ' οὐ σοφός, ὃς τὸν Ἔρωτα
ἀλλοτρίαν σπείρων λωποδύτην ἀπάγεις.

In postremo versu πειρῶν pro σπείρων corrigendum esse dixit Heckerus comm. crit. de Anth. Gr. I p. 20. hac usus argumentatione; 'Euripidem uxorem alienam tentasse quidem, sed voti compotem factum non esse intellegitur ex vs. 3 ubi Euripidi amore flagranti non leniter placida Venus afflasse, sed frigidissimus ventus Boreas adversus occurrisse dicitur'. At verba σοὶ δὲ βορρᾶς ὡμίλησε referenda sunt ad illa quae Euripidem adfirmasse antea narravit Hieronymus καὶ αὐτός ποτε τούτῳ κεχρῆσθαι τῷ παιδὶ ἀλλὰ μηδὲν προσθεῖναι, cuius rei in epigrammate rationem haberi necesse est. Itaque verba σοὶ δὲ κτλ. significant, Euripidem, quippe qui mulieris amore flagraret, cum puero uteretur non calidum fuisse sicut Sophoclem (cui ἀκολασίαν obiecerat Euripides) sed frigidiorem: cuius sententiae foeda obscenitas a consilio epigrammatis mihi quidem aliena esse non videtur. Eo quoque Heckeri opinio refutatur, quod Sophoclem Euripidis adulterium, non alienae uxoris cupiditatem tetigisse Hieronymus perspicue testatur. Ceterum verborum σὺ δ' οὐ σοφὸς κτλ., de quibus mira protulerat Iacobsius Anthol. Gr. VI p. 319, universum sensum Heckerus recte hunc esse dicit: 'tu stulte sane, ipse furtivam Venerem venatus, Amorem furti accusatum in iudicium rapis'.

Frigidum autem inficetumque esse hoc epigramma et a Sophocle alienum rectissimo ut mihi certe videtur iudicio censent Nauckius (Eur. trag. I p. XIX) et A. Schoellius (Soph. p. 85 '*unverzeihlich bleibt es, ein so erbärmliches Machwerk*, *wie dieses Epigramm*, *für sophokleisch zu halten*'); atque etiam si aliquanto elegantius esset compositum, tamen propter insignem Hieronymi levitatem originem Sophocleam pro certa habere minime liceret. Ritteri sententiam, qui Hieronymum et inventorem fabulae et scriptorem epigrammatis fuisse coniecit (Didymi opusc. p. 49), satis probabilem esse puto. Potuerunt autem Hieronymum ad haec fingenda tales allicere narratiunculae quales nobile Ionis fragmentum praebet apud Athen. XIII p. 603 E sqq. (cf. Dindorf comment. de vita Soph. p. XV). Euripidi falso adscriptum epigramma legitur apud Ath. II p. 61 B: v. Schenkl Philol. XXIII p. 349. — Longe aliter de ea re iudicavit Zurborgius, qui epigramma haud dubitanter Sophocli attribuit summisque extollit laudibus (Herm. X p. 212 sq. 'Es zeigt auf

der einen Seite eine Eleganz in der dichterischen Form, eine Gefälligkeit in der geschmackvollen Durchführnng des Gedankens, wie sie durchaus dem Bilde, das wir uns von Sophokleischer Lyrik zu machen geneigt sind, entsprechen würde' e. q. s. *'Die launige und witzige Behandlung dieser Replik'* e. q. s. *'Der in demselben so geistreich verwandte* αἶνος' e. q. s.). Praeterea censet vocabulum παῖς non cum Hieronymo ad puerum, sed propter id quod sequitur ἑτέραν necessario ad puellam referendum esse. Quae ratiocinatio mihi non comprobatur; neque enim, ut mea fert opinio, quidquam obstabat, quo minus amor feminae et amor alio conversus voce ἑτέραν praecise comprehenderentur. Comparari quodammodo potest Homericum illud οἴσετε δ' ἄρν', ἕτερον λευκόν, ἑτέρην δὲ μέλαιναν Γ 103; cf. η 124. Itaque ne Meinekio quidem assentior in ἑτέραν vitium latere opinanti. De arte autem poematis num Zurborgius recte existimaverit videant alii.

VIII. Laert. I 26 φησὶ δὲ καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σποράδην ὑπομνημάτων, ὅτι (Thales) βουλόμενος δεῖξαι ῥᾳον (ῥᾴδιον Cobet) εἶναι πλουτεῖν, φορᾶς μελλούσης ἐλαιῶν ἔσεσθαι, προνοήσας ἐμισθώσατο τὰ ἐλαιουργεῖα καὶ πάμπλειστα συνεῖλε (συνέλεξε Cobet) χρήματα.

Sumpta haec sunt ex Aristot. Pol. I 11 p. 1259 a ἔτι δὲ καὶ τὰ λεγόμενα σποράδην, δι' ὧν ἐπιτετυχήκασιν ἔνιοι χρηματιζόμενοι, δεῖ συλλέγειν, πάντα γὰρ ὠφέλιμα ταῦτ' ἐστὶ τοῖς τιμῶσι τὴν χρηματιστικήν, οἷον καὶ τὸ Θάλεω τοῦ Μιλησίου· τοῦτο γάρ ἐστι κατανόημά τι χρηματιστικόν, ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν διὰ τὴν σοφίαν προσάπτουσι, τυγχάνει δὲ καθόλου τι ὄν. ὀνειδιζόντων γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν πενίαν ὡς ἀνωφελοῦς τῆς φιλοσοφίας οὔσης, κατανοήσαντά φασιν αὐτὸν ἐλαιῶν φορὰν ἐσομένην ἐκ τῆς ἀστρολογίας, ἔτι χειμῶνος ὄντος εὐπορήσαντα χρημάτων ὀλίγων ἀρραβῶνας διαδοῦναι τῶν ἐλαιουργείων (ita codex P¹, ἐλαιουργίων vel ἐλαιούργων alii, cf. Hier.) τῶν τ' ἐν Μιλήτῳ καὶ Χίῳ πάντων, ὀλίγου μισθωσάμενον ἅτ' οὐδενὸς ἐπιβάλλοντος· ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἧκε, πολλῶν ζητουμένων ἅμα καὶ ἐξαίφνης, ἐκμισθοῦντα ὃν τρόπον ἠβούλετο, πολλὰ χρήματα συλλέξαντα ἐπιδεῖξαι, ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι πλουτεῖν τοῖς φιλοσόφοις, ἂν βούλωνται, ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐστὶ περὶ ὃ σπουδάζουσι. Θαλῆς μὲν οὖν λέγεται τοῦτον τὸν τρόπον ἐπίδειξιν ποιήσασθαι τῆς σοφίας κτλ. Cic. de div. I 49, 111 *Milesium Thalem, qui, ut obiurgatores suos convinceret ostenderetque etiam philosophum, si ei commodum esset, pecuniam facere posse, omnem oleam, ante quam*

florere coepisset, in agro Milesio coëmisse dicitur. animadverterat fortasse quadam scientia olearum ubertatem fore. Cuius narrationis ab ea quam Aristoteles et Hieronymus praebent discrepantia, quam Luzacius p. 229, 4 improbabili subtilitate tollere studuit, non magni momenti est. Quod Plinius eandem rem de Democrito tradit (nat. hist. XVIII 49, 273) neglegentiae tribuendum.

IX. Laert. II 14 Ἱερώνυμος δ' ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σποράδην ὑπομνημάτων φησὶν ὅτι ὁ Περικλῆς παρήγαγεν αὐτὸν (Anaxagoram) ἐπὶ τὸ δικαστήριον, διερρυηκότα καὶ λεπτὸν ὑπὸ νόσου, ὥστε ἐλέῳ μᾶλλον ἢ κρίσει ἀφεθῆναι.

De Anaxagorae accusatione cum nihil certi litteris mandatum esset, sed sermonibus populi et philosophorum huius rei memoria propagaretur, magnus apertus erat campus vanis inventis confictisque fabellis. Hieronymi narrationi non repugnat ea quam postea tradidit Hermippus: Laert. II 13 Ἕρμιππος δ' ἐν τοῖς βίοις φησὶν ὅτι καθείρχθη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τεθνηξόμενος· Περικλῆς δὲ παρελθὼν εἶπεν εἴ τι ἔχουσιν ἐγκαλεῖν αὐτῷ κατὰ τὸν βίον· οὐδὲν δὲ εἰπόντων, 'καὶ μὴν ἐγώ', ἔφη, 'τούτου μαθητής εἰμι· μὴ οὖν διαβολαῖς ἐπαρθέντες ἀποκτείνητε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐμοὶ πεισθέντες ἄφετε'· καὶ ἀφείθη. Cf. Plut. Nic. 23. Laert. II 15. Sotion autem in eo ab Hieronymo dissensit, quod non absolutum sed damnatum esse Anaxagoram rettulit (Laert. II 12, cf. Olympiod. ad Aristot. Meteor. I 3, 2. Suid. s. v. Ἀναξαγόρας), Satyrus praeterea etiam in eo, quod absentem eum damnatum esse narravit (Laert. II 12). Cf. Sintenis ad Plut. Per. 32.

X. Athen. X p. 434 F Ἱερώνυμός τε ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Θεόφραστόν φησι λέγειν ὅτι Ἀλέξανδρος οὐκ εὖ διέκειτο πρὸς τὰ ἀφροδίσια. Ὀλυμπιάδος γοῦν καὶ παρανακλινάσης αὐτῷ Καλλιξέναν τὴν Θετταλὴν ἑταίραν περικαλλεστάτην οὖσαν, συνειδότος τοῦτο καὶ τοῦ Φιλίππου — εὐλαβοῦντο γὰρ μὴ γύννις εἴη —, πολλάκις ᾔτει αὐτὴ τὸν Ἀλέξανδρον συγγενέσθαι.

Hieronymi epistulas ab Athenaeo laudari recte statuisse videtur Meursius (Rhodus II 10). Aliter censuit Clintonus, qui Θεόφραστον ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ab Hieronymo citatum fuisse putavit (Fasti Hellen. III p. 19). Exstitisse Theophrasti epistulas Laertius docet (V 50); sed propter collocationem verborum Clintoni opinio veri est dissimillima.

XI. 1. Cic. de fin. II 3, 8 *tenesne igitur, inquam, Hieronymus Rhodius quid dicat esse summum bonum, quo putet omnia referri oportere? teneo, inquit, finem illi videri nihil dolere. quid? idem iste, inquam, de voluptate quid sentit? negat esse eam, inquit, propter se expetendam.*

2. ib. 5, 16 *si enim idem dicit* (Epicurus) *quod Hieronymus, qui censet summum bonum esse sine ulla molestia vivere, cur mavolt dicere voluptatem quam vacuitatem doloris, ut ille facit, qui quid dicat intellegit?*

3. ib. 6, 19 *multi enim et magni philosophi haec ultima bonorum iuncta fecerunt e. q. s. idem fecisset Epicurus, si sententiam hanc, quae nunc Hieronymi est, coniunxisset cum Aristippi vetere sententia. illi enim inter se dissentiunt; propterea singulis finibus utuntur et, cum uterque Graece egregie loquatur, nec Aristippus, qui voluptatem summum bonum dicit, in voluptate ponit non dolere, neque Hieronymus, qui summum bonum statuit non dolere, voluptatis nomine umquam utitur pro illa indolentia, quippe qui ne in expetendis quidem rebus numeret voluptatem.*

4. ib. 10, 32 *nec tamen argumentum hoc Epicurus a parvis petivit aut etiam a bestiis, quae putat esse specula naturae, ut diceret ab iis duce natura hanc voluptatem expeti nihil dolendi. neque enim haec movere potest adpetitum animi, nec ullum habet ictum, quo pellat animum, status hic non dolendi. itaque in hoc eodem peccat Hieronymus.*

5. ib. 11, 35 *ita tres sunt fines expertes honestatis, unus Aristippi vel Epicuri, alter Hieronymi, Carneadi tertius.*

6. ib. *reliqui sibi constiterunt, ut extrema cum initiis convenirent, ut Aristippo voluptas, Hieronymo doloris vacuitas, Carneadi frui principiis naturalibus esset extremum. Epicurus autem cum in prima commendatione voluptatem dixisset, si eam, quam Aristippus, idem tenere debuit ultimum bonorum, quod ille; sin eam, quam Hieronymus, fecisset idem, ut voluptatem illam in prima commendatione poneret.*

7. ib. 13, 41 *nec vero audiendus Hieronymus, cui summum bonum est idem, quod vos interdum vel potius nimium saepe dicitis, nihil dolere; non enim, si malum est dolor, carere eo malo satis est ad bene vivendum.*

8. ib. IV 18, 49 *quid censes eos esse facturos, qui omnino virtutem a bonorum fine segregaverunt, Epicurum, Hieronymum e. q. s.*

9. ib. V 5, 14 *praetereo multos, in his doctum hominem et suavem, Hieronymum, quem iam cur peripateticum appellem nescio: summum enim bonum exposuit vacuitatem doloris; qui autem de summo bono dissentit, de tota philosophiae ratione dissentit.*

10. ib. 7, 20 *expositis iam igitur sex de summo bono sententiis, trium proximarum hi principes: voluptatis Aristippus, non dolendi Hieronymus e. q. s.*

11. ib. 25, 73 *positum est a nostris in iis esse rebus, quae secundum naturam essent, non dolere: hoc Hieronymus summum bonum esse dixit.*

12. Cic. Acad. II 42, 131 *voluptatem autem et honestatem finis esse Callipho censuit; vacare omni molestia Hieronymus; hoc idem cum honestate Diodorus: ambo hi peripatetici.*

13 Cic. Tusc. disp. II 6, 15 *hunc post Rhodius Hieronymus dolore vacare summum bonum dixit: tantum in dolore duxit mali.*

14. ib. V 30, 84 *sunt autem haec de finibus, ut opinor, retentae defensaeque sententiae; primum simplices quattuor: nihil bonum nisi honestum, ut Stoici; nihil bonum nisi voluptatem, ut Epicurus; nihil bonum nisi vacuitatem doloris, ut Hieronymus; nihil bonum nisi naturae primis bonis aut omnibus aut maximis frui, ut Carneades contra Stoicos disserebat.*

15. ib. 31, 87 *reliqui habere se videntur angustius, enatant tamen: Epicurus, Hieronymus et si qui sunt, qui desertum illud Carneadeum curent defendere; nemo est enim eorum quin bonorum animum putet esse iudicem eumque condocefaciat, ut ea, quae bona malave videantur, possit contemnere. nam quod tibi Epicurus videtur, eadem erit Hieronymi et Carneadis causa et hercule omnium reliquorum; quis enim parum est contra mortem aut dolorem paratus?*

16. Plut. de Stoic. repugn. 2 p. 1033 οὐχ ἄδηλον ὅτι τοῖς ὑφ' ἑτέρων γραφομένοις καὶ λεγομένοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑφ' αὑτῶν ὁμολογουμένως ἔζησαν (Stoici), ἣν Ἐπίκουρος ἡσυχίαν ἐπαινεῖ καὶ Ἱερώνυμος, ἐν ταύτῃ τὸ παράπαν καταβιώσαντες.

Apparet non recte scripsisse Zellerum II 2^3 p. 925, 4: '*die* ἡσυχία *bezeichnet Plut. Sto. rep. 2, 2 als Hieronymus Ideal, mit dem Beisatz, sein Leben habe ebenso, wie das Epikurs, dieser Theorie entsprochen*'.

17. Clem. Al. Strom. II 127 (cf. Zeller l. c.) Δεινόμαχος δὲ καὶ Καλλιφῶν τέλος εἶναι ἔφασαν κτλ., ὅ τε Ἱερώνυμος ὁ περιπατητικὸς τέλος μὲν εἶναι τὸ ἀοχλήτως ζῆν, τελικὸν δὲ ἀγαθὸν μόνον τὴν εὐδαιμονίαν.

18. Porphyrio ad Hor. epist. I 6, 65 (*si, Mimnermus uti censet, sine amore iocisque nil est iucundum*) *Mimnermus elegiarum scriptor fuit, in quadam ecloga Hieronimi sectam commendans, qui summum bonum indolentiam* (*ait* add. codd. rec.), *quam Graeci* ἀπονίαν *nominant, molestias amoris plus incommodi quam gaudii habere demonstrat.*

Etiam si quis statui posse putet, Porphyrionem ad Alexandrinorum tempora Mimnermum inscite rettulisse, tamen quin locus corruptus sit nequit dubitari; nam ea profecto non potuit Porphyrio Mimnermo tribuere, quae verbis Horatianis aperte repugnarent. Apud Meyerum haec adnotata inveniuntur: '*quadam* corruptum (ex *prima iam* ?), deinde (cum ς) *indolentiam ait* scribendum, postremo haec non ad Mimnermum, sed ad Horatium referenda videntur'. Ego vero quo modo ad Horatium ea pertinere possint, fateor me non intellegere. Excidisse potius mihi videtur nomen eius quem opposuerat Mimnermo sectamque Hieronymi commendasse dixerat Porphyrio. *quadam* corruptum esse etiam Paulyi opinio est (*Beitr. zur Kritik des Porph.* p. 42), etsi de ceteris Meyero non assentitur. Sed cf. ex. gr. schol. Veron. Verg. ecl. 7, 22 *similiter autem hunc Codrum in elegiis Valgius honorifice appellat et quadam in ecloga de eo ait* e. q. s. Seneca de brev. vitae 4, 3 *in quadam ad senatum missa epistula.*

19. Iambl. apud Stob. ecl. I 41, 42 ἢ τῇ ἀοχλησίᾳ καθ' Ἱερώνυμον ἢ ἄλλοις τισὶ τρόποις διαγωγῆς τὸ αἱρετὸν ἔχοντες κτλ. —

Cf. Brandis *Gesch. der griech.-röm. Philos.* III 2 p. 245. Zeller l. c. p. 924.

XII. Cic. Tusc. disp. V. 41, 118 *mihi quidem in vita servanda videtur illa lex, quae in Graecorum conviviis obtinetur. 'aut bibat' inquit 'aut abeat'. et recte; aut enim fruatur aliquis pariter cum aliis voluptate potandi aut, ne sobrius in violentiam vinulentorum incidat, ante discedat. sic iniurias fortunae, quas ferre nequeas, defugiendo relinquas. haec eadem, quae Epicurus, totidem verbis dicit Hieronymus.*

XIII. Seneca de ira I 19, 3 *quid opus est, inquit Hieronymus, cum velis caedere aliquem, tua prius labra mordere?*

XIV. Plut. de cohib. ira 4 p. 454 οὐκ ἤρεσκεν οὖν μοι καίπερ ἄλλα χρήσιμα λέγων καὶ παραινῶν ὁ Ἱερώνυμος ἐν οἷς οὔ φησι γινομένης, ἀλλὰ γεγενημένης καὶ οὔσης αἴσθησιν ὀργῆς εἶναι διὰ τὸ τάχος. οὐδὲν γὰρ οὕτω τῶν παθῶν συλλεγόμενον καὶ διακινούμενον ἔχει τὴν γένεσιν ἐμφανῆ καὶ τὴν αὔξησιν.

XV. Plut. de cohib. ira 12 p. 460 αὕτη μὲν οὖν ἴσως οὐκ ὀργῆς ἰατρεία φανεῖται, διάκρουσις δὲ καὶ φυλακὴ τῶν ἐν ὀργῇ τινος ἁμαρτημάτων· καίτοι καὶ σπληνὸς οἴδημα σύμπτωμα μέν ἐστι πυρετοῦ, πραϋνόμενον δὲ κουφίζει τὸν πυρετόν, ὥς φησιν Ἱερώνυμος.

XVI. Stob. ecl. eth. 31 in floril. Laurent. II 13, 121 (p. 209 Meinek.) Ἱερωνύμου. Δεῦρο δὴ καὶ σκεψώμεθα περὶ τῆς τῶν παίδων ἀγωγῆς τίνα τρόπον διειλήφασιν οἱ πατέρες· οὐ γὰρ μόνον ἐν τοῖς πρότερον ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις εὑρήσομεν αὐτοὺς οὐ μικρὰ διαφωνοῦντας (τοῖς νῦν vel τοῖς καθ' ἡμᾶς vel tale quid excidisse coni. Meinekius)· οἵτινες πρῶτον μὲν βαρβάροις παραβάλλοντες παιδαγωγοῖς (τὰ παιδί' ἀγωγοῖς coni. Mein.) καὶ τούτων ἀκούειν κελεύσαντες (κελεύοντες coni. Mein.) ἱκανῶς ἐπιμελεῖσθαι νομίζουσιν, ὥσπερ τοῦ κατὰ πόδας ἀκολουθήσοντος (ἀκολουθήσαντος codex, em. Wyttenbach ad Plut. Mor. p. 4 A), ἀλλ' οὐ τοῦ καλῶς ἡγησομένου (ἡγησαμένου cod., em. Wytt.) δεομένων τῶν παιδίων (παίδων cod., em. Mein.), καὶ τοῦ φυλάττοντος (φυλάξοντος coni. Mein.) καθάπερ συβώτου μὴ (μὴ em. Mein., εἰ cod.) πλανηθῇ, ἀλλ' οὐχὶ . . . ('deest quid, forte τοῦ παραινοῦντος vel simile quid' Wytt.). διὸ καὶ τὸν ἐκ τῶν ἐργατῶν ἀποδοκιμασθέντα, τοῦτον ἐπὶ παιδαγωγίᾳ κατατάττουσι, τὰ φύσει τιμιώτατα (τιμιώτερα cod., em. Mein.) τοῖς εὐτελεστάτοις διδόντες. ὅθεν καὶ Περικλῆς, οἰκέτου ποτὲ πεσόντος ἀπὸ ἐλαίας καὶ τὸ σκέλος συντρίψαντος, 'νέος ἄρα' (νέε ὅρα cod., em. C. Fr. Hermann *griech. Privatalterth.* 34, 18) ἔφη 'παιδαγωγὸς πέφηνεν (πέφηνας coni. Wytt.)', οὐκ ἀπιθάνως τῆς ὑπουργίας τὴν ἀτιμίαν σκώψας.

Cf. Hermann l. c. Subabsurdum istud dictum ut Pericli tribueretur, compluribus aliis narratiunculis effici potuit. Pseudoplat. Alcibid. I. p. 122 B σοὶ δ', ὦ Ἀλκιβιάδη, Περικλῆς ἐπέστησε παιδαγωγὸν τῶν οἰκετῶν τὸν ἀχρειότατον ὑπὸ γήρως, Ζώπυρον τὸν Θρᾷκα. Plut. Per. 13 ὁ γὰρ ἐνεργότατος καὶ προθυμότατος τῶν τεχνιτῶν ἀποσφαλεὶς ἐξ ὕψους ἔπεσε καὶ διέκειτο μοχθηρῶς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἀπεγνωσμένος· ἀθυμοῦντος δὲ τοῦ Περι-

κλέους κτλ. Plin. nat. hist. XXII 44 *verna carus Pericli Atheniensium principi, cum is in arce templum aedificaret repsissetque super altitudinem fastigi et inde cecidisset e. q. s.* Laert. IX 82 Θέων δ' ὁ Τιθοραιεὺς ὁ στωικὸς κοιμώμενος περιεπάτει ἐν τῷ ὕπνῳ καὶ Περικλέους δοῦλος ἐπ' ἄκρου τοῦ τέγους.

XVII. Athen. XIII p. 602 A Ἱερώνυμος δὲ ὁ περιπατητικὸς περισπουδάστους φησὶ γενέσθαι τοὺς τῶν παίδων ἔρωτας, ὅτι πολλάκις ἡ τῶν νέων ἀκμὴ καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους ἑταιρικὸν συμφρονῆσαν πολλὰς (oblitus est Athenaeus antea πολλάκις positum esse; an leg. ὅλας?) τυραννίδας καθεῖλε. παιδικῶν (παίδων cod., em. Schweighaeuser) γὰρ παρόντων ἐραστὴς πᾶν ὁτιοῦν ἕλοιτ' ἂν παθεῖν ἢ δειλοῦ δόξαν ἀπενέγκασθαι παρὰ τοῖς παιδικοῖς. ἔργῳ γοῦν τοῦτο ἔδειξεν ὁ συνταχθεὶς Θήβησιν ὑπὸ Ἐπαμεινώνδου ἱερὸς λόχος (cf. Plut. Pelop. 18 sq. Diod. XII 70. Ath. XIII p. 561 F. Polyaenus II 5, 1), καὶ ὁ κατὰ Πεισιστρατιδῶν θάνατος ὑπὸ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος γενόμενος (haec quoque Athenaeus ipse neglegentius exscripsisse videtur)· περὶ Σικελίαν δ' ἐν Ἀκράγαντι ὁ Χαρίτωνος καὶ Μελανίππου (ἔρως add. Schweighaeuser). Μελάνιππος δ' ἦν τὰ παιδικά, ὥς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἐρωτικῶν. οὗτοι φανέντες ἐπιβουλεύοντες Φαλάριδι καὶ βασανιζόμενοι ἀναγκαζόμενοί τε λέγειν τοὺς συνειδότας οὐ μόνον οὐ κατεῖπον, ἀλλὰ καὶ τὸν Φάλαριν αὐτὸν εἰς ἔλεον τῶν βασάνων ἤγαγον, ὡς ἀπολῦσαι αὐτοὺς πολλὰ ἐπαινέσαντα· διὸ καὶ ὁ Ἀπόλλων ἡσθεὶς ἐπὶ τούτοις ἀναβολὴν τοῦ θανάτου τῷ Φαλάριδι ἐχαρίσατο, τοῦτο ἐμφήνας τοῖς πυνθανομένοις τῆς Πυθίας ὅπως αὐτῷ ἐπιθῶνται· ἔχρησέ τε καὶ περὶ τῶν ἀμφὶ τὸν Χαρίτωνα, προτάξας τοῦ ἑξαμέτρου τὸ πεντάμετρον, καθάπερ ὕστερον καὶ Διονύσιος ὁ Ἀθηναῖος ἐποίησεν ὁ ἐπικληθεὶς χαλκοῦς ἐν τοῖς ἐλεγείοις. ἔστι δὲ ὁ χρησμὸς ὅδε·

εὐδαίμων Χαρίτων καὶ Μελάνιππος ἔφυ,
θείας ἀγητῆρες ἐφαμερίοις φιλότατος·

διαβόητα δ' ἐστὶ κτλ. (sequitur narratio de Cratino et Aristodemo ex Neanthe Cyziceno deprompta.) διὰ τοὺς τοιούτους οὖν ἔρωτας οἱ τύραννοι — πολέμιοι γὰρ αὐτοῖς αὗται αἱ φιλίαι — τὸ παράπαν ἐκώλυον τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας, πανταχόθεν αὐτοὺς ἐκκόπτοντες. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ τὰς παλαίστρας ὥσπερ ἀντιτειχίσματα ταῖς ἰδίαις ἀκροπόλεσιν ἐνεπίμπρασάν τε καὶ κατέσκαψαν, ὡς ἐποίησε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος.

Cf. de eiusmodi disputationibus Rohde *der griech. Roman* p. 56 sqq.

Heraclidis narrationem de Charitone et Melanippo, de qua cf. Wolff Porphyr. de phil. ex orac. haur. libr. rell. p. 88 sq., utrum is scriptor, quo Athenaeus usus est, eodem modo quo fragmentum Neanthis cum Hieronymi expositione coniunxerit, an ipse Hieronymus addito Heraclidis testimonio protulerit, non liquet. Sed id certe quod Wolffius statuit, verba illa Μελάνιππος — ἐρωτικῶν ab Athenaeo verbis Hieronymi esse interposita, omni probabilitate caret.

XVIII. Plut. de recta ratione audiendi 18 p. 48 ἕτεροι δὲ προσοχῆς καὶ δριμύτητος ἐν οὐ δέοντι θηρώμενοι δόξαν ἀποκναίουσι λαλιᾷ καὶ περιεργίᾳ τοὺς λέγοντας, ἀεί τι προσδιαποροῦντες τῶν οὐκ ἀναγκαίων καὶ ζητοῦντες ἀποδείξεις τῶν οὐ δεομένων. οὕτως ὁδὸς βραχεῖα γίγνεται μακρά, ὥς φησι Σοφοκλῆς (Antig. 237), οὐκ αὐτοῖς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις. ἀντιλαμβανόμενοι γὰρ ἑκάστοτε κεναῖς καὶ περιτταῖς ἐρωτήσεσι τοῦ διδάσκοντος, ὥσπερ ἐν συνοδίᾳ, τὸ ἐνδελεχὲς ἐμποδίζουσι τῆς μαθήσεως ἐπιστάσεις καὶ διατριβὰς λαμβανούσης. οὗτοι μὲν οὖν κατὰ τὸν Ἱερώνυμον ὥσπερ οἱ δειλοὶ καὶ γλίσχροι (λίχνοι coni. Wyttenbach) σκύλακες τὰ δέρματα δάκνοντες οἴκοι καὶ τὰ τίλματα τίλλοντες τῶν θηρίων αὐτῶν οὐχ ἅπτονται.

Plat. Rep. VII p. 539 B οἶμαι γάρ σε οὐ λεληθέναι, ὅτι οἱ μειρακίσκοι, ὅταν τὸ πρῶτον λόγων γεύωνται, ὡς παιδιᾷ αὐτοῖς καταχρῶνται, ἀεὶ εἰς ἀντιλογίαν χρώμενοι, καὶ μιμούμενοι τοὺς ἐξελέγχοντας αὐτοὶ ἄλλους ἐλέγχουσι, χαίροντες ὥσπερ σκυλάκια τῷ ἕλκειν τε καὶ σπαράττειν τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον ἀεί. Cf. Wyttenbach ad Plut. de sera num. vind. p. 11.

XIX. Plut. quaest. conv. I 8, 3 p. 626 Λαμπρίας δὲ ὁ ** τὴν Ἱερώνυμον ** οὐκ ἀνέγνωκεν ** εὐφυΐαν ἐμπεσών (Λαμπρίας δὲ ὁ ἀδελφὸς τὴν Ἱερωνύμου μόνον οὐκ ἀνέγνωκεν εὐφυΐαν ἐμπεσών Stephanus, Λαμπρίας δὲ ὁ ἀδελφὸς ἔφη θαυμάζειν εἴ τις τὴν Ἱερωνύμου βίβλον οὐκ ἀνέγνωκεν ἐν ᾗ φησι κατ' Ἐμπεδοκλέα coni. Wyttenbach), ὅτι τοῖς προσπίπτουσιν ἀπὸ τῶν ὁρατῶν εἴδεσι πρὸς τὴν ὄψιν ὁρῶμεν, ἃ πρῶτον μὲν ἀπέρχεται μεγάλα καὶ παχυμερῆ· διὸ τοὺς γέροντας ἐγγύθεν ἐπιταράττει βραδύπορον καὶ σκληρὰν ἔχοντας τὴν ὅρασιν· ἀνενεχθέντων δ' εἰς τὸν ἀέρα καὶ λαβόντων διαστήματα τὰ μὲν γεώδη περιθραύεται καὶ ἀποπίπτει, τὰ δὲ λεπτὰ προσπελάζοντα ταῖς ὄψεσιν ἀλύπως καὶ ὁμαλῶς ἐναρμόττει τοῖς πόροις, ὥστε ἧττον ταραττομένους μᾶλλον ἀντιλαμβάνεσθαι· καὶ γὰρ αἱ τῶν ἀνθῶν ὀσμαὶ πόρρωθεν εὐωδέστεραι προσπίπτουσιν· ἂν δὲ ἐγγύθεν ἄγαν προσάγῃς, οὐχ οὕτω

καθαρὸν οὔτ' ἄκρατον ὀδώδασιν. αἴτιον δὲ ὅτι πολλὰ τῶν γεωδῶν καὶ θολερῶν συναποφέρεται τῇ ὀσμῇ, καὶ διαφθείρει τὴν εὐωδίαν ἐγγύθεν λαμβανομένην· ἂν δ' ἄπωθεν, τὰ μὲν θολερὰ καὶ γεώδη περιρρεῖ καὶ ὑποπίπτει, τὸ δ' εἰλικρινὲς καὶ θερμὸν ὑπὸ λεπτότητος διασώζεται πρὸς τὴν αἴσθησιν.

Cf. Aristot. problem. 31, 25.

XX. Etym. m. (cod. Paris.) 66, 5. Etym. Gud. 36, 13 (cf. Ritschl opusc. philol. I p. 681) ἀλκαία, ἡ οὐρά, κυρίως δὲ ἡ τοῦ λέοντος διὰ τὸ εἰς ἀλκὴν αὐτὸν προτρέπειν· ἔχει γὰρ ἐπὶ τῇ οὐρᾷ κέντρον ὑφ' οὗ παροξύνεται, καθά φησιν Ἱερώνυμος καὶ Ἐπαφρόδιτος ἐν ὑπομνήσει Ἀσπίδος Ἡσιόδου.

Ἡρωδιανὸς pro Ἱερώνυμος non recte coni. Nauckius Philol. V p. 691. Cf. Luenzner Epaphroditi quae supers. p. 16. 45. Schol. B Il. Υ 170 (οὐρῇ δὲ πλευράς τε καὶ ἰσχία ἀμφοτέρωθεν μαστίεται) ἔχει γὰρ ὑπὸ τῇ οὐρᾷ κέντρον μέλαν, ὡς κεράτιον, δι' οὗ ἑαυτὸν μαστίζει (ὑφ' οὗ νυττόμενος πλέον ἀγριοῦται add. man. sec.).

XXI. Laert. I 27 ὁ δὲ Ἱερώνυμος καὶ ἐκμετρῆσαί φησιν αὐτὸν (Thalem) τὰς πυραμίδας, ἐκ τῆς σκιᾶς παρατηρήσαντα ὅτε ἡμῖν ἰσομεγέθεις εἰσί (ἰσομεγέθης ἐστί probabiliter coni. Menagius).

Cf. Plin. nat. hist. XXXVI 12, 82 *mensuram altitudinis earum omnemque similem deprehendere invenit Thales Milesius umbram metiendo qua hora par esse corpori solet.* Plut. septem sap. conv. 2 p. 147 ἐπεὶ σοῦ γε καὶ ἄλλα θαυμάζει, καὶ τῆς πυραμίδος τὴν μέτρησιν ὑπερφυῶς ἠγάπησεν, ὅτι πάσης ἄνευ πραγματείας καὶ μηδενὸς ὀργάνου δεηθεὶς ἀλλὰ τὴν βακτηρίαν στήσας ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς σκιᾶς ἣν ἡ πυραμὶς ἐποίει, γενομένων τῇ ἐπαφῇ τῆς ἀκτῖνος δυοῖν τριγώνων, ἔδειξας ὃν ἡ σκιὰ πρὸς τὴν σκιὰν λόγον εἶχε τὴν πυραμίδα πρὸς τὴν βακτηρίαν ἔχουσαν. Zeller I[4] p. 172.

XXII. Laert. VIII 21 φησὶ δ' Ἱερώνυμος κατελθόντα αὐτὸν (Pythagoram) εἰς Ἅιδου τὴν μὲν Ἡσιόδου ψυχὴν ἰδεῖν πρὸς κίονι χαλκῷ δεδεμένην καὶ τρίζουσαν, τὴν δ' Ὁμήρου κρεμαμένην ἀπὸ δένδρου καὶ ὄφεις περὶ αὐτήν, ἀνθ' ὧν εἶπον περὶ θεῶν, κολαζομένους δὲ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας συνεῖναι ταῖς ἑαυτῶν γυναιξί· καὶ δὴ καὶ διὰ τοῦτο τιμηθῆναι ὑπὸ τῶν ἐν Κρότωνι.

Postrema qua ratione intellegenda sint, perspicuum est ex iis quae apud Laert. § 41 Hermippus de Pythagora refert: εἰσελθόντα τ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν φάσκειν ὡς ἀφῖκται ἐξ Ἅιδου· καὶ δὴ καὶ ἀνεγίνωσκεν αὐτοῖς τὰ

συμβεβηκότα. οἱ δὲ σαινόμενοι τοῖς λεγομένοις ἐδάκρυόν τε καὶ ᾤμωζον καὶ ἐπίστευον εἶναι τὸν Πυθαγόραν θεῖόν τινα κτλ. Praeterea apparet, Hieronymum quoque nugas illas ita tantum commemorare potuisse, ut ab ipso Pythagora prolatas eas fuisse diceret. Iam quarto saeculo, ut elucet ex fragmento Aristophontis apud Laert. § 38, Pythagoras de fabuloso illo itinere nonnulla memoriae prodidisse perhibebatur. Hieronymus utrum ineptias quas supra exscripsi ipse finxerit an ab aliis mutuatus sit, in medio relinquo. Lobeckii autem opinio (Aglaoph. p. 944), Hieronymum eas sumpsisse ex peregrinationis illius descriptione Pythagorae ipsi attributa, admodum dubia esse mihi videtur. Exstitisse librum eius argumenti unum testem habemus Laertium, cuius verba haec sunt (§ 14): οὕτω δ' ἐθαυμάσθη ὥστ' ἔλεγον τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ μάντιας θεῶ φωνάς· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ γραφῇ φησι δι' ἑπτὰ καὶ διηκοσίων ἐτέων ἐξ αἴδεω παραγεγενῆσθαι ἐς ἀνθρώπους· τοιγὰρ καὶ προσεκαρτέρουν αὐτῷ καὶ τῶν λόγων ἕνεκα προσῄεσαν καὶ Λευκανοὶ καὶ Πευκέτιοι Μεσσάπιοί τε καὶ Ῥωμαῖοι. Quorum postrema Aristoxeni esse cognoscitur ex Porph. Vita Pythag. 22; num vero Rohdius illa ἀλλὰ καὶ — ἀνθρώπους eidem recte attribuerit (*Rhein. Mus.* XXVI p. 558), propterea dubito, quia haec ipsa verba conexum sententiarum satis moleste interrumpere mihi videntur. Ceteris locis ubi Pythagorae de his rebus testimonia adferuntur quid de libris nomen eius ferentibus cogitare nos cogat, equidem non video. Itaque γραφή apud Laertium commemorata, si quidem omnino exstitit (nam ipsum illud testimonium fictum esse non posse quis confidenter ausit affirmare?), quo tempore composita sit, prorsus incertum esse existimo.

XXIII. Laert. IX 16 (cf. Heracliti reliq. rec. Bywater p. 60) Ἱερώνυμος δέ φησι καὶ Σκυθῖνον τὸν τῶν ἰάμβων ποιητὴν ἐπιβαλέσθαι τὸν ἐκείνου (Heracliti) λόγον διὰ μέτρου ἐκβαλεῖν.

Insunt sane in Scythini fragmentis philosophiae Heracliteae vestigia: v. Heeren Stob. ecl. II 2 p. 216. Bergk de reliq. com. Att. antiq. p. 308; poet. lyr. Gr. p. 792 ed. III. Schuster in actis soc. philol. Lips. III p. 354 sq. Bywater p. VII et 68.

XXIV. Laert. VIII 57 (descr. Eudocia p. 170) ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησιν (Aristoteles) ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς κτλ., καὶ δὴ ὅτι γρά-

ψαντος αὐτοῦ καὶ ἄλλα ποιήματα τήν τε τοῦ Ξέρξου διάβασιν καὶ προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα, ταῦθ' ὕστερον κατέκαυσεν ἀδελφή τις αὐτοῦ, ἢ θυγάτηρ, ὥς φησιν Ἱερώνυμος, τὸ μὲν προοίμιον ἄκουσα, τὰ δὲ Περσικὰ βουληθεῖσα διὰ τὸ ἀτελείωτα εἶναι.

Hieronymus igitur narrationem Aristotelicam ita exscripsisse videtur, ut non sororem sed filiam Empedoclis carmina illa ignibus tradidisse referret, sive per neglegentiam in describendo commissam, sive consulto, ut aliquid novi ab ipso videretur prolatum esse. Cf. Karsten, Emped. reliq. p. 63, 184.

XXV. Pergit Laert. VIII 58 (cf. Bernays *die Dial. des Aristot.* p. 139, καθόλου δέ φησι καὶ τραγῳδίας αὐτὸν γράψαι καὶ πολιτικά. Ἡρακλείδης δ' ὁ τοῦ Σαραπίωνος ἑτέρου φησὶν εἶναι τὰς τραγῳδίας. Ἱερώνυμος δὲ τρισὶ καὶ τετταράκοντά φησιν ἐντετυχηκέναι, Νεάνθης δὲ νέον ὄντα γεγραφέναι τὰς τραγῳδίας, καὶ αὐτὸς ἔπειτα αὐταῖς ἐντετυχηκέναι.

Hieronymi et Neanthis testimoniis non tribuo tantam auctoritatem, ut quadraginta tres tragoedias Empedocleas ab illis quidem lectas fuisse, ceterum vero densissimis in tenebris iacuisse credam. Nam ex testimonio dialogi de poetis minime colligi potest, exemplaria tragoediarum Empedoclis nomine inscriptarum posterioribus temporibus re vera exstitisse; nihil narratum ibi fuisse legimus nisi tragoedias, quarum numerus non traditur, ab Empedocle philosopho aliquando scriptas esse. At plerique hodie iis assentiuntur, qui duos fuisse eiusdem nominis homines statuerunt, philosophum et tragicum. Ea fuit sententia Heraclidis Lembi ac fortasse iam antea Satyri vel Sotionis (cf. Mueller fragm. hist. III p. 169 sq.); accuratiora legimus apud Suidam; Ἐμπεδοκλῆς, θυγατριδοῦς τοῦ προτέρου, τραγικός· τραγῳδίαι αὐτοῦ κδ', ubi numerus ad eas fortasse tragoedias referendus est quas Neanthes a se lectas esse affirmavit: quamquam etiam licet numerum depravatum habere (Stein, Emped. fragm. p. 6). Notissimum est, quam usitata apud Graecos fuerit ratio illa, qua ad removendam aliquam difficultatem statuebant idem nomen duobus hominibus fuisse. Itaque vel propterea Heraclidis et Suidae sive potius Hesychii Milesii sententia suspiciosa certe videri debet: reiciendam eam esse arbitror propter testimonium ex dialogo de poetis allatum. In eo testimonio ego nihil omnino veri inesse puto; videtur in illo libro etiam fabulosis rebus locus concessus fuisse (cf.

fragm. Aristot. coll. Heitz p. 26 sq.), neque id ab eius consilio alienum fuit. Sed aliud est, fabulosam narratiunculam commemorare, aliud, ignobilis poetae scaenici tragoedias ad clarissimum philosophum turpi errore referre: alterum dialogo attribuere vereor, alterum in eo factum esse non miror. Potuit autem certe, quandoquidem quinto saeculo Epicharmi et Aeschyli fabulas in Sicilia actas fuisse constabat, postea inter innumerabilia illa commenta quibus litterarum Graecarum historia obruebatur etiam ea opinio oriri, iam ante philosophum scaenicum Atheniensem in Sicilia philosophum aliis carminibus nobilissimum tragicae quoque poesi operam dedisse. Atque haec quidem de dialogi testimonio. De ceteris mihi sic statuendum esse videtur: Hieronymum testimonio Aristotelico adductum esse, ut non solum de Empedoclis tragoediis et ipse referret, sed etiam magnum earum numerum se legisse ad ostentandam eruditionem gloriaretur; deinde idem a se factum asseverasse Neanthem, eiusdem fidei scriptorem (v. Mueller III p. 2 sq.), scilicet ne minore quam ille eruditione instructus putaretur, simulque addidisse, Empedoclem adulescentem scripsisse tragoedias (supervacaneam enim existimo Steinii coniecturam, qui ut Neanthem perversitatis crimine liberaret non de adulescente Empedocle sed de iuniore quodam huius nominis homine eum locutum esse censuit); tum aliis incredibile visum esse, philosophum Agrigentinum tragoedias condidisse: ab his igitur facili illo remedio ad solvendam hanc quaestionem adhibito duos Empedocles esse inventos. Quae sententia postquam prolata fuit, proclivis erat coniectura, tragicum philosophi fuisse nepotem.

Ceterum etiam si quis Empedoclem tragicum sibi eripi non patietur, de numero certe tragoediarum ne illum quidem Hieronymo fidem habiturum esse existimo.

XXVI. 1. Plut. Aristid. 27 Δημήτριος δ' ὁ Φαληρεὺς καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς καὶ Ἀριστοτέλης, εἰ δὴ τὸ περὶ εὐγενείας βιβλίον ἐν τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον, ἱστοροῦσι Μυρτὼ θυγατριδῆν Ἀριστείδου Σωκράτει τῷ σοφῷ συνοικῆσαι, γυναῖκα μὲν ἑτέραν ἔχοντι, ταύτην δ' ἀναλαβόντι χηρεύουσαν διὰ πενίαν καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεομένην. πρὸς μὲν οὖν τούτους ἱκανῶς ὁ Παναίτιος ἐν τοῖς περὶ Σωκράτους ἀντείρηκεν.

2. Athen. XIII p. 556 A ἐκ τούτων οὖν τις ὁρμώμενος μέμψαιτ' ἂν τοὺς περιτιθέντας Σωκράτει δύο γαμετὰς γυναῖκας, Ξανθίππην καὶ τὴν

Ἀριστείδου Μυρτώ, οὐ τοῦ δικαίου καλουμένου, οἱ χρόνοι γὰρ οὐ συγχωροῦσιν, ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνου. εἰσὶ δὲ Καλλισθένης, Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, Σάτυρος ὁ περιπατητικός, Ἀριστόξενος, οἷς τὸ ἐνδόσιμον Ἀριστοτέλης ἔδωκεν ἱστορῶν τοῦτο ἐν τῷ περὶ εὐγενείας. εἰ μὴ ἄρα συγκεχωρημένον κατὰ ψήφισμα τοῦτο ἐγένετο τότε διὰ σπάνιν ἀνθρώπων, ὥστ' ἐξεῖναι καὶ δύο ἔχειν γυναῖκας τὸν βουλόμενον. ὅθεν καὶ τοὺς τῆς κωμῳδίας ποιητὰς ἀποσιωπῆσαι τοῦτο, πολλάκις τοῦ Σωκράτους μνημονεύοντας. παρέθετο δὲ (τὸ add. Meineke) περὶ γυναικῶν ψήφισμα Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος, ὅπερ σοι διαπέμψομαι εὐπορήσας τοῦ βιβλίου. ἀντεῖπε δὲ τοῖς λέγουσι περὶ τῶν Σωκράτους γυναικῶν Παναίτιος ὁ Ῥόδιος.

3. Laert. II 26 φησὶ δ' Ἀριστοτέλης δύο γυναῖκας αὐτὸν (Socratem) ἀγαγέσθαι, προτέραν μὲν Ξανθίππην, ἐξ ἧς αὐτῷ γενέσθαι Λαμπροκλέα, δευτέραν δὲ Μυρτώ, τὴν Ἀριστείδου τοῦ δικαίου θυγατέρα (θυγατριδῆν falso coni. Menagius, cf. Stob. Flor. LXXXVI 25), ἣν καὶ ἄπροικον λαβεῖν, ἐξ ἧς γενέσθαι Σωφρονίσκον καὶ Μενέξενον· οἱ δὲ προτέραν γῆμαι τὴν Μυρτώ φασιν· ἔνιοι δὲ καὶ ἀμφοτέρας ἔχειν ὁμοῦ, ὧν ἐστι Σάτυρός τε καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος. φασὶ γὰρ βουληθέντας Ἀθηναίους διὰ τὸ λειπανδρεῖν συναυξῆσαι τὸ πλῆθος ψηφίσασθαι, γαμεῖν μὲν ἀστὴν μίαν, παιδοποιεῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρας· ὅθεν τοῦτο ποιῆσαι καὶ Σωκράτην.

Hieronymum in alio libro de Socratis uxoribus exposuisse, in alio plebiscitum attulisse opinio est Luzacii (p. 223. 231), quae neque causam habet neque probabilitatem.

In iis quae de Socratis uxoribus Hieronymus rettulit Aristoxeni auctoritatem eum secutum esse ex Plutarcho colligendum videtur. Cf. Porphyrius apud Theodoretum — qui Aristoxenum a Porphyrio in testimonium vocari dicit — Graec. affect. cur. XII p. 174 et apud Cyrillum contra Iul. VI p. 186 δύο δὲ ἔχειν γυναῖκας ἅμα, Ξανθίππην μὲν πολῖτιν καὶ κοινοτέραν πως, Μυρτὼ δὲ Ἀριστείδου θυγατριδῆν τοῦ Λυσιμάχου (Μυρτὼ δὲ Ἀριστείδου, θυγατριδῆν τοῦ Λυσιμάχου Sylburgius: sed Lysimachus pater fuit Aristidis, itaque ex filio non ex filia neptis Lysimachi Myrto debuit dici). καὶ τὴν μὲν Ξανθίππην προσπλακεῖσαν λαβεῖν, ἐξ ἧς ὁ Λαμπροκλῆς ἐγένετο, τὴν δὲ Μυρτὼ γάμῳ, ἐξ ἧς Σωφρονίσκος καὶ Μενέξενος. Aristoxenus igitur eumque secutus Hieronymus narrasse videntur, Myrto Aristidis neptem fuisse. De eorum sententia qui Myrto filiam iunioris Aristidis fuisse memoriae prodiderunt recte disputavit Heusdius (*Verslagen en Mededeelingen der koninkl. Acad. van Wetensch.* 1858 p. 373),

qui in numero eorum Satyrum fuisse probabiliter statuit. Praeterea ex plebiscito ab Hieronymo allato elucet, duas uxores aeque legitimas Socrati ab eo non esse tributas; neque aliter Aristoxenum de ea re scripsisse veri simile est propter verba Porphyrii. Ergo Athenaeus cum Aristoxenum et Satyrum δύο γαμετὰς γυναῖκας Socrati tribuisse dicit non accurate loqui existimandus est; quae observatio non pertinet ad eos locos quibus δύο γυναῖκες commemorantur. Quo modo orta esset fabula ab Aristoxeno relata, rationibus satis diversis viros doctos explicavisse notum est; meam de hac re sententiam exponere non huius loci esse arbitror: pertinet enim ea quaestio non tam ad Hieronymum Aristoxeni sectatorem quam ad Aristoxeni simulque ad dialogi de nobilitate reliquias tractandas atque interpretandas.

Plebiscitum autem primus protulisse videtur Hieronymus quem Satyrus secutus est; ad hunc fontem referenda sunt etiam Gellii verba (XV, 20) *sive quod duas simul uxores habuerat* (Euripides) *cum id decreto ab Atheniensibus facto ius esset.* De plebisciti sententia Laertius nec plene nec dilucide loquitur. Omissum est id quod necessario addendum fuit: liberis ἐξ ἑτέρας genitis certa quaedam iura tribui; id enim nisi suppleatur, prorsus ridiculam esse decreti sententiam bene intellexit Luzacius p. 79; cf. van den Es de iure famil. apud Athen. p. 4. Praeterea non perspicuum est, utrum γυναικός an ἀστῆς ad verba ἐξ ἑτέρας cogitatione addi Hieronymus voluerit; ad comprobandum duplex Socratis matrimonium utrumque adhiberi potuit, quia Xanthippen civem fuisse nemo unquam negavit. Incredibilia sunt quae Heusdius p. 376 ea de re disseruit. Sed gravior est quaestio, quid omnino de decreto illo statuendum sit. Ac primum quidem monendum est, praeter Hieronymi eorumque qui eum secuti sunt testimonia nulla esse indicia, ex quibus eiusmodi decretum exstitisse probabiliter colligi possit (nam Buermanni argumentationem, *Jahrb. für cl. Philol.* Suppl. IX p. 595, nullam esse facile intellegitur). Iam vero cum vel id ipsum scriptorum silentium satis mirum esset, si decretum re vera factum esset (Mahne de Aristox. p. 84), multo magis mira est decreti sententia, ex qua maritis paelicum usus diserte permissus et quodammodo commendatus fuisse fertur. Quid igitur? credendumne hoc dicamus propter unius Hieronymi auctoritatem? Minime vero. Immo etsi Hieronymum genuino aliquo plebiscito usum vel abusum esse confidenter negare non possum, longe

tamen probabilior mihi videtur sententia eorum, qui plebiscitum omni ex parte dolose fictum esse suspicati sunt.

XXVII. Plut. non posse suaviter vivi sec. Epic. 13 p. 1096 ποῖος γὰρ ἂν αὐλὸς ἢ κιθάρα διηρμοσμένη πρὸς ᾠδὴν ἢ τίς χορὸς εὐρύοπα κέλαδον ἀκροσόφων ἀγνύμενον διὰ στομάτων φθεγγόμενος οὕτως ηὔφρανὲν Ἐπίκουρον καὶ Μητρόδωρον, ὡς Ἀριστοτέλη καὶ Θεόφραστον καὶ Ἱερώνυμον καὶ Δικαίαρχον οἱ περὶ χορῶν λόγοι καὶ διδασκαλίαι καὶ τὰ δι' αὐλῶν (τὰ ὑπὲρ αὐλῶν coni. Reiske, τὰ περὶ αὐλῶν Wyttenbach) προβλήματα καὶ ῥυθμῶν καὶ ἁρμονιῶν;

XXVIII. Vita Soph. 12 γέγονε δὲ καὶ θεοφιλὴς ὁ Σοφοκλῆς ὡς οὐκ ἄλλος, καθά φησιν Ἱερώνυμος περὶ τῆς χρυσῆς στεφάνης. ταύτης γὰρ ἐξ ἀκροπόλεως κλαπείσης κατ' ὄναρ Ἡρακλῆς ἐδήλωσε Σοφοκλεῖ, λέγων τὴν μὴ οἰκοῦσαν οἰκίαν ἐν δεξιᾷ εἰσιόντι ἐρευνῆσαι, ἔνθα (καὶ add. Michaelis) ἐκέκρυπτο. ἐμήνυσε δ' αὐτὴν τῷ δήμῳ καὶ τάλαντον ἐδέξατο· τοῦτο γὰρ ἦν προκηρυχθέν. λαβὼν οὖν τὸ τάλαντον ἱερὸν ἱδρύσατο μηνυτοῦ Ἡρακλέους.

Ante illa περὶ τῆς χρυσῆς στεφάνης aliquid excidisse probabiliter statuit Iahnius; ac facillime quidem post Ἱερώνυμος omitti potuit ἱστορῶν: cf. schol. Theocr. 1, 117 ὥς φησιν Ἴβυκος παριστορῶν περὶ τῆς Ὀλυμπίας φιάλης. 7, 103 ὡς Ἔφορος καὶ Ἀριστόδημος ὁ Θηβαῖος ἐν οἷς ἱστορεῖ περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Ὁμολωίων. schol. Apoll. Rhod. II 159 ὥς φησιν Ἀνδροίτας ὁ Τενέδιος ἐν τῷ περίπλῳ τῆς Προποντίδος, παριστορῶν ὅτι κτλ. In codice Tricliniano qui est inter Parisinos 2711 inepte scriptum est Ἱερώνυμος ἐν τῷ περὶ τῆς χρυσῆς στεφάνης.

Verba τὴν μὴ οἰκοῦσαν οἰκίαν a nullo adhuc editore probabiliter sanata sunt. Ritterus μὴ οἰκοῦσαν ortum esse διττογραφίᾳ perverse statuit; Westermanno videbatur in his verbis ὁμοροῦσαν vel simile quid latere, Bergkio denique et Dindorfio nomen proprium: et Bergkius quidem Μητίχου coniecit, Dindorfius Μίκωνος.

De fano Herculis quod a Sophocle conditum esse Hieronymus tradidit cf. Hesych. μηνυτής· Ἡρακλῆς ἐν Ἀθήναις. Boeckh *die Staatshaush. der Ath.* II² p. 462. C. Keil syll. inscr. Boeot. p. 100. Suspicari licet et fanum et fabulam de eius origine iam ante Sophoclem exstitisse, postea vero hanc fabulam ad poetam pietate insignem a *populo esse translatam*. Consentit cum Hieronymo Tertull. de an. 46

coronam aureum cum ex arce Athenaei perdidissent, Sophocles tragicus somniando redinvenit. Mutatam atque exornatam fabulae formam Cicero exhibet de divin. I 25, 54 *qui cum ex aede Herculis patera aurea gravis surrepta esset, in somnis vidit ipsum deum dicentem qui id fecisset. quod semel ille iterumque neglexit. ubi idem saepius, ascendit in Ariopagum, detulit rem. Ariopagitae comprehendi iubent eum qui a Sophocle erat nominatus; is quaestione adhibita confessus est pateramque rettulit. quo facto fanum illud indicis Herculis nominatum est.* Diversitas narrationis fortasse ipsi Ciceroni tribuenda est rem ex Graeco libro depromptam liberius tractanti (Dettmer de Hercule Att. p. 14); de commemoratione Areopagi cf. Meier et Schoemann *der att. Process* p. 306, 42. Id unum memorabilius videri potest, quod Cicero templum aetate Sophoclis antiquius fuisse narrat.

XXIX. Philod. de rhet. IV 2 col. 16
Ἱερώνυμος δέ φησιν, ἀναγνῶναι μὲν αὐτοῦ (Isocratis) τοὺς λόγους . . . . (ῥᾳδίως suppl. ed. Neap.) δυνήσεσθαί τινα, δημηγορῆσαι δὲ τὴν φωνὴν καὶ τὸν τόνον ἐπαίροντα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ κατασκευῇ μετὰ τῆς ἁρμοττούσης ὑποκρίσεως εἰπεῖν οὐ παντελῶς· τὸ γὰρ μέγιστον καὶ κινητικώτατον παρεῖσθαι τῶν ὄχλων· ἄψυχον γὰρ αὐτοῦ καὶ ἀνυπάκουστον εἶναι τὴν λέξιν καὶ οἱονεὶ πρὸς ἕνα τόνον πεποιημένην· τὸ δὲ κεχλασμένον καὶ παντοδαπὸν καὶ ἐπιτάσει τε καὶ ἀνέσει καὶ ταῖς παθητικαῖς ὑπερθέσεσι διειλημμένον ἀποβεβληκέναι, τῇ δὲ λειότητι διὰ παντὸς δουλεύειν.

Dion. Hal. de Isocr. iud. 13
Ἱερώνυμος δὲ ὁ φιλόσοφός φησιν, ἀναγνῶναι μὲν ἄν τινα δυνηθῆναι τοὺς λόγους αὐτοῦ καλῶς, δημηγορῆσαι δὲ τήν τε φωνὴν καὶ τὸν τόνον ἐπάραντα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ κατασκευῇ μετὰ τῆς ἁρμοττούσης ὑποκρίσεως εἰπεῖν οὐ παντελῶς· τὸ γὰρ μέγιστον καὶ κινητικώτατον τῶν ὄχλων παραιτεῖσθαι, τὸ παθητικὸν καὶ ἔμψυχον· δουλεύειν γὰρ αὐτὸν τῇ λειότητι διὰ παντός· τὸ δὲ κεχραμένον καὶ παντοδαπὸν ἐπιτάσει τε καὶ ἀνέσει καὶ τὸ ταῖς παθητικαῖς ὑποθέσεσι διειλημμένον ὑπερβεβηκέναι.

Quae iam sequuntur apud Dionysium non exstant: τοιγαροῦν ⟨εὐ⟩ανάγνωστον μὲν εἶναι φωνῆς ὑφειμένης, ἐπαρθείσης δὲ ⟨μή⟩, κἂν ταῖς περιόδοις καὶ π⟨ερι⟩ειλοῦσαν (ita Blass, ⟨προ⟩ειλοῦσαν ed. Neap.) τὸν λέγοντα καὶ τὴν ὑπόκρισιν ἀφαιρουμένην (ἀφαιρουμενου codex, em. Spengel), καὶ σχεδὸν ἐναντίαν τῇ τῶν πολιτικῶν. ⟨τὸ⟩ν (⟨τῶ⟩ν ed. Neap.) δὲ πολιτευομένων ἐπιστατήσοντα δεῖν καὶ δημηγορικὴν κα⟨τα⟩κεχύσθαι (κα⟨τεγ⟩κεχύσθαι ed.

Neap.) λέξιν καὶ μὴ τὴν ἐπιδίφριον καὶ καταψιθυρίζουσαν τὸν λόγον. ὅμοιον γοῦν εἶναι τῷ δασὺ καὶ μέγα περιθέμενον πρόσωπον (προσωπου ut vid. codex) παιδίου φωνὴν ἀφιέναι ⟨καὶ⟩ τὸ τοῖς Ἕλλησι συμβουλεύοντα καὶ πλάσμα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν δημηγόρου

περιβαλλόμενον ἐπ' ἀναγνώστου παιδὸς φωνὴν ἀποδεδρακέναι, μήτε τόνον μήτε πάθος μήθ' ὑπόκρισιν δυναμένου φέρειν.	Pergit Dion. καθόλου δέ φησιν αὐτὸν εἰς ἀναγνώστου παιδὸς φωνὴν καταδύντα μήτε τόνον μήτε πάθος μήτε ὑπόκρισιν δύνασθαι φέρειν.

Prioris partis genuina forma haec fuisse videtur: ἀναγνῶναι μὲν ἄν τινα δυνηθῆναι τοὺς λόγους αὐτοῦ καλῶς, δημηγορῆσαι δὲ τὴν φωνὴν καὶ τὸν τόνον ἐπάραντα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ κατασκευῇ μετὰ τῆς ἁρμοττούσης ὑποκρίσεως εἰπεῖν οὐ παντελῶς. τὸ γὰρ μέγιστον καὶ κινητικώτατον τῶν ὄχλων παρεῖσθαι, τὸ παθητικὸν καὶ ἔμψυχον· ἄψυχον γὰρ αὐτοῦ καὶ ἀνυπάκουστον εἶναι τὴν λέξιν καὶ οἱονεὶ πρὸς ἕνα τόνον πεποιημένην· τὸ δὲ κεχραμένον καὶ παντοδαπὸν ἐπιτάσει τε καὶ ἀνέσει καὶ τὸ ταῖς παθητικαῖς ὑπερθέσεσι διειλημμένον ἀποβεβληκέναι, τῇ δὲ λειότητι διὰ παντὸς δουλεύειν.

Cf. Spengel, *Abh. der phil.-hist. Kl. der bayer. Akad.* III 1 p. 275 sqq. Blass *die att. Bereds.* II p. 111. 185 sq.

XXX. Cic. Or. 56, 190 *elegit ex multis Isocrati libris triginta fortasse versus Hieronymus peripateticus imprimis nobilis, plerosque senarios, sed etiam anapaestos; quo quid potest esse turpius? etsi in eligendo fecit malitiose: prima enim syllaba dempta in primo verbo sententiae postremum ad verbum primam rursus syllabam adiunxit insequentis; itaque factus est anapaestus is, qui Aristophanius nominatur; quod ne accidat, observari nec potest nec necesse est. sed tamen hic corrector in eo ipso loco, quo reprehendit, ut a me animadversum est studiose inquirente in eum, immittit imprudens ipse senarium.*

Hieronymum in tractanda hac re non minus neglegentem quam malignum fuisse ostendit Spengelius art. scriptt. p. 152 sq. Cf. Blass *die att. Bereds.* II p. 136. Ex Ciceronis loco fluxit commemoratio Hieronymi apud Rufinum de num. orat. p. 573 Keil. *de compositione et numeris et pedibus oratoriis, ut Cicero dicit, isti scripserunt apud Graecos: Thrasymachus, Naucrates* e. q. s., *Hieronymus.*

XXXI. Plut. Ages. 13 (regum et imperat. apophthegm. p. 191. *apophth.* Lacon. p. 209) ἐν μὲν οὖν τοῖς πλείστοις τοιοῦτος ὑπὲρ τῶν φίλων

ὁ Ἀγησίλαος· ἔστι δὲ ὅπου πρὸς τὸ συμφέρον ἐχρῆτο τῷ καιρῷ καὶ μᾶλλον, ὡς ἐδήλωσεν, ἀναζυγῆς αὐτῷ θορυβωδεστέρας γενομένης, ἀσθενοῦντα καταλιπὼν τὸν ἐρώμενον. ἐκείνου γὰρ δεομένου καὶ καλοῦντος αὐτὸν ἀπιόντα μεταστραφεὶς εἶπεν· 'ὡς χαλεπὸν ἐλεεῖν ἅμα καὶ φρονεῖν'. τουτὶ μὲν Ἱερώνυμος ὁ φιλόσοφος ἱστόρηκεν.

In initio huius loci corruptum est illud τῷ καιρῷ καὶ μᾶλλον vel, quod in apophth. Lacon. legitur, τῷ καιρῷ μᾶλλον, neque magis aptum τῷ ἑταιρικῷ μᾶλλον quod Emperius proposuit: nam Agesilaus in iis quae ab Hieronymo narrantur neque temporis opportunitate neque amico animo magis usus est; fortasse legendum τῷ καρτερικῷ μᾶλλον.

XXXII. Athen. II p. 48 B ἤκμασε δ' ἡ τῶν ποικίλων ὑφὴ μάλιστα ἐντέχνων περὶ αὐτὰ γενομένων Ἀκεσᾶ καὶ Ἑλικῶνος τῶν Κυπρίων. ὑφάνται δ' ἦσαν ἔνδοξοι. καὶ ἦν Ἑλικὼν υἱὸς Ἀκεσᾶ, ὥς φησιν Ἱερώνυμος· ἐν Πυθοῖ γοῦν ἐπί τινος ἔργου ἐπιγέγραπται

τεῦξ' Ἑλικὼν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος, ᾧ ἐνὶ χερσὶ
πότνια θεσπεσίην Παλλὰς ἔτευξε χάριν.

τοιοῦτος ἦν καὶ Παθυμίας ὁ Αἰγύπτιος.

Cf. O. Mueller *Archaeol.* 13, 1. Brunn *Gesch. der griech. Künstler* II p. 12 sq. Rhodiorum civitas sago ab Helicone facto Alexandrum donavit, teste Plutarcho Alex. 32 ἐπιπόρπωμα δὲ ἐφόρει τῇ μὲν ἐργασίᾳ σοβαρώτερον ἢ κατὰ τὸν ἄλλον ὁπλισμόν· ἦν γὰρ ἔργον Ἑλικῶνος τοῦ παλαιοῦ, τιμὴ δὲ τῆς Ῥοδίων πόλεως, ὑφ' ἧς ἐδόθη δῶρον: quo loco Heliconem Rhodium appellari non recte dicit Leutschius ad Zenob. I 56. Aliam atque Hieronymus de his artificibus, quorum memoria omnino incerta fuisse videtur, famam Zenobius sequitur l. c. Ἀκεσέως καὶ Ἑλικῶνος ἔργα, ἐπὶ τῶν θαύματος ἀξίων· οὗτοι γὰρ πρῶτοι τὸν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς πέπλον ἐδημιούργησαν, ὁ μὲν Ἀκεσεὺς γένος ὢν Παταρεύς, ὁ δὲ Ἑλικὼν Καρύστιος. Falsam prioris nominis formam Diogenianus exhibet II 7 Ἀκεσαίου καὶ Ἑλικῶνος ἔργα κτλ. Opinionem Zenobii reiciendam esse propter epigramma ab Hieronymo appositum censet Brunnius; verum fortasse non ab ipso Acesa sed postea demum epigramma texturae adiectum erat.

XXXIII. De morbis vel mortibus deorum similisve generis argumento Hieronymi testimonium apud Arnobium adv. nat. IV 25 prolatum fuisse videtur. In codice exstat nomen *Heronymus*; cf. Reifferscheid ad p. 162, 11.